

759
B.10 B

12 plates

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/zodiacuschristia00drex_0

ZODIACVS CHRISTIANVS locupletatus

Seu

Signa XII. Divinæ PRÆDESTINATIONIS

Totidem Symbolis explicata

Ab

Hierem: Drexelio
è Societate Iesv.

AD SCEPTRVM ET

AD GLADIVM ET

COL: AGRIPPINÆ
Apud Cornel: ab Egmond.
CIↃ.IↃC.XXXII.

AD CORONAM.

AD FLAMMAM

Ill.mo Principi ac Domino, Dño

IOANNI

Comiti in Hohenzollern, Sigmaring & Vöringen; Domino in Haigerloch, & VVehrstain: Sac. Rom. Imperii Camerario hæreditario: Cæs. Majest. & Ser.mo Bavariæ Duci ac Electori à Consiliis secretis, ejusdem Supremo, & præfecto Aulæ, & Camerario.

EDitionem priorem Zodiaci Christiani, Ill.me Princeps, nomini tuo sacravi: hanc tertiam eidem consecro, idque lubens merito. Gracilis est hic libellus, & forma, quam ante, gratior, re auctior & emendatior. De humanissima tua benevolentia nil licet ambigere, quin ea, hoc etiam quantumcunque tenue obsequii genus, prono affectu prosecutura sit. Seneca ad Liberalem Æbucium: Neminem umquam vidi, ait, tam benignum, etiam levissimorum officiorum æstimatorem. Idem ego de Te, Ill.me Princeps, *Sen. l. 5. de benefic. c. 1.*

jure affirmem Nimirum ea maximorum virorum indoles eſt, ut donantis tenuitatem, humanitatis ſuæ opulentia non gravate locupletent. neque enim neſciunt mores pauperum, qui cum nequeunt offerre thura, lac ferunt, aut idem etiam ſæpius donant: iſtud ego hîc facio. Revertor igitur ad Ill.^mam Celſitudinem tuam, & hoc Prædeſtinationis arcanum, coram Ser.^mo Electore Maximiliano, & Ser.^ma conjuge Eliſabetha explicatum, denuo in tuas manus trado, tuis prius auribus acceptum. Atque hac ratione Zodiacum Illuſtriſſimi Nominis tui tutela defenſum, in publicum reduco. Monachii, die B.^mæ Virginis ab Angelo ſalutatæ. Anno M. DC. XXV.

Ill.^mæ Celſit. Tuæ

Obſequentiſsimus cliens

Hieremias Drexelius,
è Societate IESV.

LECTORI S.

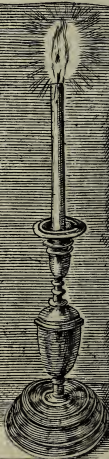
HAbes, *pie Lector, XII Signa divinæ* Prædestinationis, *è SS. litteris & SS. Patribus, subsecivo studio collecta, & memoriæ juvandæ, totidem symbolis assignata. Permisi quidem antehac, rogantibus amicis, Zodiacum edi de his ipsis* Prædestinationis *signis: sed extemporalem illam & tumultuariam scriptiunculam, nunc abolitam cupio & expunctam. Per te id liceat, mi Lector, obsecro: & abjecto priore illo Zodiaco, hunc non tantum correctiorem, sed & altero tanto auctiorem substitue. Et hoc tibi speculum sume quotidie inspiciendum. Tuum hic erit considerare, quot in te* Prædestinationis *signa deprehendas: an omnia, an nullum; unum, an pauca. Ex quo proinde facilis erit conjectura, cui libro,* Vitæ *an* Mortis, *tuum nomen sit inscriptum. Supremo* Mundi *die, hi libri etiamnum clausi, aperientur. Et qui non fuerit inventus in libro* Vitæ *scriptus, mittetur in stagnum ignis.* *Apoc.*
Hi vero quorum nomina scripta sunt 20.
in cælis, *immensum gaudebunt & æter-* *Luc.*
num. 10.

TYPOGRAPHUS LECTORI.

SYmbola Zodiaci Christiani suis quæque locis, ex adverso Signis præposuimus, majoris commoditatis & ornamenti gratia.

SYMBOLVM. I.

Lux interna.

Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen ſemitis meis.
Pſal. 118.

PRIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM I.

CEREVS ardens. Ardente cereo designatur *Lux interna*, quæ beneficia Dei, vanitatem mundi, vitę brevitatem, peccatorum cœnum, voluptatum omnium vanescentes umbras sic ostendit, ut, qui hæc videre incipit, cælum jam suspiret & exclamet cum regio vate: Sitivit anima mea ad Deum *Psal.*
fortem, vivum; quando veniam & ap- 41.
parebo ante faciem Dei? Multi dicunt, quis ostendit nobis bona? signatum est *Psal.*
super nos lumen vultus tui, ô Deus, & 4. &
in hoc vultus tui lumine ambulabimus. 88.

I. Habemus magistrum intra nos, lumen rationis, quod liberalissimus Deus, à suomet vultu derivatum, in meliore hominis parte collocavit. Hoc lumen non tantùm à bestiis nos secernit, sed Deo jubet esse similes. Hoc lumen menti humanæ impressum, indelebilis est concio, qua identidem monemur: *Faciendum alteri non esse, quod nobis ab aliis fieri nolimus*, ab altero enim sperandum, quod alteri fecerimus; qua mensura mensi fueritis, remetietur vo- *Luc. 6.*

bis. proinde nec vi nec dolo, neque bona neque pudicitiam aliorum temerandam. Hoc lumen & creata omnia, & ipsum nobis (sub velo tamen) monstrat creatorem Deum, habentem omnia, perfectum, beatissimum, æternum, ipsum sibi cunctisque sufficientem, principium & medium & terminum. qui lucem habitat inaccessam, qui operibus & muneribus tam amabilis, quam potens, cujus idem sit & VELLE & FACERE: qui totus misericordia sit & bonitas; idem tamen sanctus, severus, incorruptus, inadulabilis judex: idem totus justitia; qui forma & magnitudine nobis sit inenarrabilis, cui nihil simile nec videamus, sed nec suspicari aut conjicere possimus visuros: præ quo venusta omnia & pulchra, merissimæ sint tenebræ & vilis umbra: quæ quidem amabilissima & summa pulchritudo, nihil sibi gratius habeat quã *amari*. Hoc idem lumen, nostri nobis conditoris ostendit opera, alternum diei noctisque imperium, oculeam stellatamque cæli majestatem, longissima solis lunæque itinera, florulentum terræ gremium, spatiosissimos fluminum errores, tremendum maris dominium, animalium nationes, proventus fructuum: quæ omnia non manibus nec labore ullo fecerit Deus, sed quia voluerit hæc fieri, facta sint omnia.

Hoc quoque rationis & fidei lumen su-

ſupremam hominis felicitatem in eo ſitam commonſtrat, ſi ſuo ſe opifici quã maxime aſſimilet homo, gratum namque ſemper eſſe omne quod eſt ſimile: certũ enim imagini nil fieri poſſe melius, quam ſi exemplari ſuo ſit quam ſimillima, & hoc demum etiam futurũ, ſed aliis in terris, in orbe alio, in regione vivorum. nondum apparuit, inquit Ioannes, quid erimus; ſcimus, quo- 1. *Ioa.*
niam cum apparuerit, ſimiles ei erimus, 3.
quoniam videbimus eum ſicuti eſt. Ex affulgente hoc lumine, è cogitatione tali ingens exiſtit in voluntate lætitia; ſpes ſeſe in altum attollit, magnus in Deum calenſque affectus conſurgit. quid enim dulcius, quam ſeipſum vivã infinitæ pulchritudinis imaginem circumſpicere; ſcire, ſuo ſe exemplari eſſe chariſſimum? quia vero non omnibus hoc lumen ita liberaliter affulget, beatus David, non eandem etiam omnium eſſe lætitiam expertus, de prærogativo hoc munere ſibi plurimum gratulatur,
& : Signatum eſt, inquit, ſuper nos *Pſa.* 4.
lumen vultus tui Domine : dediſti lætitiam in corde meo. non in corde omnium, ſed in meo, eorumque qui à te, ô bonitas, prædeſtinati ſunt ad vitam: ideo in hoc lumine vultus ambulabimus, & in nomine tuo exultabimus tota die, læti, emerſiſſe nos è tenebris, ut quotidie magis ac magis in ſanctiſſimæ voluntatis tuæ notitia erudiamur, &

arcaniorem in dies tecum ineamus ami-
Baruc. c. 4. citiam. Beati sumus, ô Israel, quia quæ Domino placent, manifesta sunt nobis. Iobus, cum ei omnia è terra, è cælo adversarentur, hujus tamen luminis jucunde recordatus: Splendebat, *Iob. c. 29.* ait, lucerna ejus super caput meum, & ad lumen ejus ambulabam in tenebris. *Ecclef. c. 2.* Ergo vos, inquit Ecclesiasticus, qui timetis Dominum, diligite illum, & illuminabuntur corda vestra. *Is. c. 58.* Lux vestra in tenebris orietur, & requiem dabit vobis Dominus semper, & implebit splendoribus animas vestras, quod si deflexeritis à Deo, Ægyptiis undique tenebris involvemini. *Eccli. c. 11.* Nam error & tenebræ peccatoribus concreatæ sunt.

Sap. c. 5. II. Talia, inquit divinus Spiritus, dixerunt in inferno hi, qui peccaverũt. quænam illa? neque enim otiosa videtur aut inutilis curiositas, nosse, quæ apud inferos loquantur damnati. quæ apud exteras nationes, in regum palatiis, in principum curiis agantur, avidi audimus: scire, quæ apud inferos fiant, si non ingratum, multo minus erit inutile; præsertim cum hæc non incerta sit, uti plerunque rerum novarum narratio. qui ergo damnatorum sermones sunt? *Sap. c. 5.* *Ergo erravimus à via veritatis, & justitiæ lumen non luxit nobis. Ergo erravimus.* hæc quidem consequentia est, sed ubi antecedens? *Venite & fruamur bonis,*

quæ sunt : vino pretioso & unguento nos impleamus, & non prætereat nos flos temporis. coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. Ad prata se invitant; quid amplius facerent boves & vaccæ? En, istud est *antecedens*, quod fecerunt in mundo, *consequentia* primum facta est in inferno. Heu, pessimi dialectici! ubi enim antecedens posuerant, ibi & consequentiam debuissent subjungere: *Venite, fruamur bonis quæ sunt.* mox fuisset concludendum: *Ergo erramus.* nam aut in hac vita pœnitendum, aut ardendum in altera; pœnitendum hîc est, non sine fine peccandum; cruces jam cogitandæ non deliciæ; certandum hîc est, alibi triumphandum. *Ergo errastis*: consequentia bona est & vera, sed nimis sera: *& justitiæ lumen non luxit nobis.* Et quodnam hoc justitiæ lumen? Si justitia est, uti legumlatores volunt, jus suum cuique tribuere, justitiæ quoque munus erit debitam rebus omnibus æstimationem non negare, illud ergo animi lumen, quod cuivis rei congruam assignat æstimationem, justitiæ seu intelligentiæ lumen merito dicetur. Et hoc est, quo se caruisse damnati queruntur. generosa vina dignoscere, corollas capiti, epulas ventri seligere, per vireta delicias sectari, hæc quidē omnia exacte sciverunt; sed hæc eadem deliciis æternis nequaquam esse præferenda, suaviter nescire

nescire voluerunt. pudendas & breves oblectatiunculas tanti fecerunt, ut præ illis omnia beatorum gaudia non magni viderētur esse pretii. vina sua, suas epulas, Veneres, rosas suas tā tenere amarūt, ut audacter spernerent ipsas etiam cælestes delicias. adeo chara fuit illis peccandi libertas, ut vilis esset omnis *æternitas*. Sed hæc est iniquissima rerum æstimatio: contrarium docet intelligentiæ lumen, quod unam & unicam summi vult æstimari *æternitatem*, vili pendi cetera omnia. *Ergo erravimus?* Res ipsa
Ps. 35. loquitur. *Ergo justitiæ lumen non luxit nobis?* Nimis jam certum est. Multi sunt, qui nolunt intelligere ut bene agant. Voluntaria sed blanda semet ignorantia decipiunt; omnem viam non bonam ingrediuntur. Ex horum numero & *vos* fuistis: noluistis intelligere ut bene ageretis. Ergo clamate jam, & ululate miseri; hæc vestra per totam æternitatem erit cantiuncula: *Ergo erravimus, ergo justitiæ lumen non luxit nobis.* hic inferorum psalmus est, hæc eorum flebilia carmina æternum ploranda.

III. Attendite Christiani, & missos
Baruc. c. 1. cælo radios ne excludite: det Dominus virtutem nobis, & illuminet oculos nostros. hoc intelligentiæ lumine immisso, facile cuivis patet, non pluris faciendos esse homines quam Deum, nec divitias quam conscientiam, nec pluris hu-

humanum quam divinum favorem: sed nec voluptatem quamcunque cælo præferendam, nec fluxa hæc æternis esse anteponenda. Et vere non habet (ait Chrysostomus) quod super terram amet, qui cælestem dulcedinem degustavit.

Hoc intelligentiæ lumen bonus Deus Augustino liberalissime voluit allucere: Admonitus, inquit, redire ad meipsum, intravi in intima mea, & vidi qualicunque oculo animæ meæ, lucem Domini incommutabilem; qui novit eam, novit æternitatem. Et inveni me longe esse à te in regione dissimilitudinis. Ab hoc intelligentiæ ac justitiæ lumine nõ multum discrepat lumen devotionis, de quo D. Bernardus: Roga, inquit, dari tibi devotionis lumen, diem serenissimam & sabbatum mentis, in quo tanquam emeritus miles in laboribus universis vivas absque labore, dilatato nimirum corde currens viam mandatorum Dei, ut quod prius cum amaritudine & coactione tui spiritus faciebas, de cetero cũ dulcedine peragas & delectatione. ad idem invitãs nos regius psaltes: Accedite, inquit, ad eum, & illuminamini: gustate & videte, quoniam suavis est Dominus. amœnũ hoc cordis lumẽ est, & plena voluptatis flammula, quæ Deum homini majorẽ in dies atque majorem ostendit. Ad hoc lumẽ in humano pectore accensum, quotidie crescit (res mira) incrementi omnis incapax, immensus Deus.

Lib. 1. confess. c. 10.

Sermõ. 3. de circum. Dom.

Ps. 33.

SYMBOLVM. II.

Promptitudo ad mortem.

Coarctor autem e duobus: desiderium habens dissolui, et esse cum Christo.
ad Philipp. Cap. 1.

SECVNDVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM II.

CRANIVM seu CALVA, qua declaratur *animus ad mortem quamcunque illam semper paratus*. Et vos, inquit Christus, similes estote hominibus expectantibus Dominum suum quādo revertatur à nuptiis, ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei. Pulsat Dominus, inquit Gregorius, cum per ægritudinis molestiam mortem vicinam esse denuntiat. cui confestim aperimus, si eum cū amore suscipimus; aperire pulsanti judici non vult, qui exire de corpore trepidat, & videre illum, quem contempsisse se meminit, judicem formidat. qui vero spe & operatione securus est, pulsanti mox aperit, vocari se gaudet, & ob futuri præmii gloriam vel inter lacrymas hilarescit. quin ergo dissolvi cupimus & esse cum Christo? multo id melius, quam si prolongetur noster hic lugubris incolatus. Non potest male mori qui bene vixerit, nec bene mori qui vixit male. Et quid illud est, quod nobis eripi adeo formidemus? vita quid est? nisi ludibriorum scena & mare miseriarum. quacunque veharis navi, aurea an argentea, gemmea seu lignea, assilientes fluctus non declinabis,

Hom. 13. in Euan. *Phil. 1.* *Psal. 119.* *Augustin. de doctr. Christ.*

bis, in adverſantes ſcopulos ſæpius impinges, in periculoſis vadis crebrius obhæreſces. beatus ille qui mare hoc tranſiit, beatus qui enavit, & jam in portu eſt. quod ſi quis ad mortem ante ſeros annos perveniat, non magis conqueri debet, quam qui cito navigavit. Quid ergo mortem, laborum finem, præmiorum auſpicium metuamus? hoc judicium à Domino omni carni. prioribus ſæculis nemo evaſit, ſed nec futuris evadet ullus : quotquot anteceſſerint, omnes ſequentur; ad hanc legem nati ſumus, & eo imus quo eunt omnia: mors, omnibus eſt finis, multis remedium, probis etiam votum; ijs certe qui ad vitam prædeſtinati ſunt: mors omnium dolorum & ſolutio eſt & terminus, ultra quem mala eorum non exeunt. inſaniæ foret, optimi Domini decreto reſiſtere, ac tributum nolle pendere quod pendunt omnes, libertatémque ambire, quæ nulli conceditur. Altior eſt Theologia Chriſtianorum, quæ vitam in patientia, mortē habere novit in deſiderio. Cygnus, ſi Solino credimus, in vita gemit & triſtatur, in morte lætatur & canit: itidē electi faciunt, dum vivunt, gemūt; cātant in morte, æternum in cælo lætaturi. ita octogenarius ille olor cecinit, Simeon : Nunc dimittis ſervum tuum in pace. Et cur lamentemur ruente tuguriolo noſtro ? ſcimus quoniam ſi terreſtris domus noſtra hujus habitationis diſſol-

Solin. de mirabilib. mundi.

Luc. 2.

2. *Cor.* 5.

diſſolvatur, quod ædificationem ex Deo habeamus, domum non manu factam, ſed æternam in cælis.

I. Et quis è rigido ſtrato non ſurgat promptius? ii ſolum cunctantur, qui in plumeo calore mollius foti, difficulter deſerunt calentem nidum. ægre tibi eſt in hac vita? ergo non invitus, puto, tranſibis ad meliorem. bene tibi eſt? ergo maturum omnino eſt ut mox finias, ne te proſperitas, uti multos, præcipitet ſera quidem ſed gravi ruina. Non ergo timendum eſt, inquit Tertullianus, quod nos liberat ab omni timendo. longum Deus adimit tormentum homini, cum vitam ei concedit brevem. ideo generoſus martyr Cyprianus, audita Valeriani Imperatoris contra ſe ſententia: *Thaſcium Cyprianum gladio animadverti placet*, elatis cælo manibus & oculis: DEO GRATIAS, reſpondit, *qui me à vinculis hujus corporis dignatur abſolvere.* Miratur Ambroſius, quoſdam, cum moriendum, extrudi velle potius è ſuo carcere quam *Lib. de* educi, &: Quid, inquit, eſt in mundo *bono* & vita hac, niſi pugna cum ira, libidi- *mortis.* ne, gula? Ejuſdem animi Chryſoſtomus: *In c. 1.* Quid, inquit, dicis homo? ad regnum *ad Co-* vocaris, ad regnum filii Dei, & oſcita- *loſſ.* bundus es totus, ac deſidum more ſcalpis ac torpes? Si namque ſingulis diebus vel in mille mortes inſiliendū eſſet, an non omnia ferre oporteret? atqui

principatus gratia nihil non faceres, cũ vero conſors futurus ſis regni Vnigeniti Dei, non objicies te vel mille gladiis, non inſilies in ignem? at tu luges etiam quod abiturus hinc es, & præſentibus libenter immoraris, plus æquo corporis curam agens. quidnam hoc eſt? & mortem etiam horrendum quid eſſe putas. Horum vere cauſſa ſunt deliciæ & vitæ remiſſio, alioqui qui vitam vivit acerbam, avolare quoque vellet & ab hac vita liberari. ita idem nobis evenit, quod pigreſcentibus avium pullis, ſemperque in nido hærere cupientibus, ſed quanto diutius hæſerint, tanto redduntur imbecilliores: Nidus quidam eſt præſens hæc vita ex feſtucis & luto compactus. etſi magnificas mihi oſtenderis ædes, etiam ipſas regias auro multo & lapididus pretioſis ſplendidas; nihil tamen illas ab hirundinum nidis putabo differre. Ingruente namque hieme ſponte ſua cadent omnia.

Ita ſit prorſus, Chryſoſtome, auree orator: cadunt tandem omnia, & nos cum ipſis, plerunque hoc ipſo tutius quo citius. hinc gratulatur Sapiens, Raptum eſſe juſtum, ne malitia mutaret intellectum ejus. hinc & Angelus mori timentem increpans: Pati, ait, timetis, exire non vultis, quid faciam vobis? Fidem reſurrectionis non habet, qui ad meliora non feſtinat. Si domus ruinam minetur, nonne prompti ex ea migramus?

mus? si navis inter procellas periclitetur, nunquid animo toti sumus in portu? mundus hic ingentibus ubique ruinis fatiscit, ubique fluctus & procellæ: quin ergo portum cogitamus, quin migramus ad patrem? ubi nos charorum turba expectat, de sua salute secura, de nostra sollicita. O beati mortui qui in Domino moriuntur, quia in Domini sinu quasi morientes conquiescunt, & sic quiescendo suaviter in mortem obdormiscunt. ita Stephanus inter ipsos saxorum nimbos, in tanto lapidantium tumultu & fremitu, obdormivit tamen in Domino. ita Lazarum amicum suum Christus obdormiisse dixit. ita & Moses servus Domini mortuus est jubente Domino. & sicut mater infantulum brachiis suis indormientem deosculatur, & sic in lectulo taciturna molliter reponit; ita sunt qui dicant, scripturæ sensu Mosen ceu dormientem infantē à Deo per osculum & amplexum in sinu Abrahæ quasi in lectulo collocatum. Nimirum, cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini. Ter beati sunt hi mortui: amodo jā dicit Spiritus ut requiescant à laboribus suis, opera enim illorū sequuntur illos, tanquam famuli suū Dominū, filii suū patrē, nobiles suū principē; sequūtur usq; ad tribunal Dei, deducunt & comitantur usque ad supremam Dei curiam, quo solum nobiles hi famuli intromittuntur. quisquis

Apoc. c. 14.
Act. c. 7.
Ioan. c. 11.
Deut. c. 34.
Psal. 126.
Apoc. c. 14.

ergo ad vitam prædestinatus est, mortem ut optimum naturæ inventum prædicat, cum non alia via illuc se perventurum sciat, & quia ejusmodi homo nunquã non paratus est mori, sic secum ipse ratiocinatur:

II. Quid mori trepidem?iter patrum, imo omnium latam tritamque semitam ingredior, quid solus ego mihi nescio quid aliud malim ? libens faciam, quod facerem etiam nolens : scio , quicquid fit à volente, fit levius, & desinit esse necessitas, cum accedit voluntas. Sed nec tergiversandi causam habeo, cum esse desino, quod invitus fui, mortalis. ideo corpus hoc accepi ut redderem,& ideo reddam, ut denuo recipiam cum fœnore. hactenus à conspectu Dei mei detentus sum per mortales has moras, quibus illi vitæ meliori præluditur.nam lux ista quam velut extremam multi reformidant, æternæ natalis est : veniet iterum qui me in lucem reponat dies, & ideo æquissimo animo,rediturus exibo. ô quam lætus amplectar diem,qui meo me domicilio assignet;qui me hinc ereptum, & omnibus laqueis exutum restituat paradiso ! In multis me reum non nescio, sed misericordia tua, ô mi Domine,Oceanus est & immensissimum mare. In hunc ego me Oceanum, in hoc mare pręcipitabo,cum me voluerit mors de hoc vitæ colliculo dejicere. sic unico

unico mei ipsius in sinum misericordiæ jactu, omnes vitæ molestias abrumpam, & utinam mors nullas in via moras nectat: quandocunque veniat, volentem me inveniet, & paratum quiescere. non sic odi quietem, ut respuam malorum ferias. Et cur non potius tunc gaudeam, cum vitam hanc miseriarum innumerabilium officinam licebit claudere, mortis & fortunæ jugũ excutere, diem ordiri nulla nocte finiendum. Felix nuncius cum me Rex meus vocaturus est, & ex hoc carcere liberaturus: multa faciam solutus quæ vinctus nullo unqnam studio didicissem. Avicula, aperta cavea non ejicitur, sed evolat, sic ego in apertas illas & cæruleas plagas libens emigrabo, vitæ jam pridem satur. De loco mortis meæ, de tempore nil angor penitus. faciat ille qui me fecit, quicquid vult. *Voluntas* illius unica mihi vitæ mortisque est regula: nil mali ab eo aut acerbi metuo qui ipsa est bonitas. Et nonne in figuli manu est, vasculum levi rota effingere, & idem frangere? Vasculum ego sum à magno illo Figulo: quid querar, si qui me finxit, velit frangere, imo refingere & ex misero reddere beatum? vivere me vult? quandiu vult, volo. vult me mori? nullas mortis inducias nec ad momentum posco. initium meum & finis ab illo sunt, quicquid ille immiserit, excipiam non libenti tantum, sed & hilari fronte: mihi vivere Philip. c. 1.

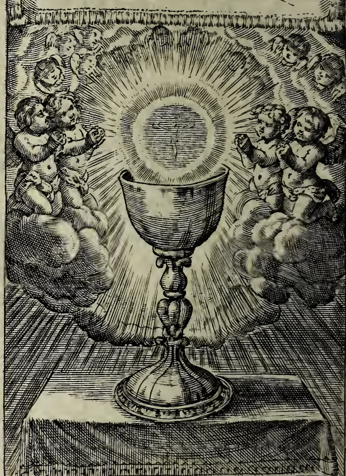
Chriſtus eſt & mori lucrum. Amo te, ô mi amantiſſime Deus, cupioque ardentius amare; hac amoris flamma cor meum penitus liquefiat: nihil extra te me beat. Et quando, mi Deus, & quando ad te hinc evolabo? ſequor te, benigne parens, ſequor, & eo promptius cum propius ad te vocas.

III. Ita ſentit, qui alibi vivere, & cum Chriſto eſſe cupit: neque iſtud novi quid eſt, Nam ſicut medicus, inquit Theophylactus, cum videt ægrum faſtidire cibos & pharmaca, prior ea ipſe ſumit, ut ægrum ad eadem ſumenda inducat: ita Chriſtus prior ipſe guſtavit mortem, ut eam guſtare non horreat Chriſtianus. Cur jam, mi Chriſtiane, etſi natura timidus ſis, & mori te ſentias, non priorem illum, quem loquentē audiiſti, æmuleris, & intrepido ac fidenti animo tu quoque in has voces erumpas:
Pſal. 115. Calicem ſalutaris accipiam & nomen Domini invocabo: calix iſte amarior quidem eſt, illum tamen bibit ipſe meus Servator & ex cruenta cruce eundem mihi exhauriendum propinavit. Calix iſte fatale mortis poculum eſt, quod Chriſtus ſponte, quod omnes omnino homines perhauriunt inevitabili neceſſitate; cur ego hoc ſolus recuſem? quisquis cœpit vivere, deſinere debet, ut denuo incipiat, & quidem illam vitam quam nunquam deſinat. quid ergo tibi vis

vis vane timor, quid revocas damnosa mæstitia? calicem quem dedit mihi Pater, quem Christus mihi miscuit, & ipse bibit, non vultis ut bibam illum? mortalis ego sim, & mori non didicerim? Cũ apud Alexandrum Macedonem gravius decumbentem aliquot male anxii amici, Philippũ medicum de veneno porrigẽdo insimulassent, Rex Philippum cum parata potione ad se venientem sic excepit: altera manu amicorum illi literas porrexit, altera pharmacum ab illo accepit: dumque medicam potionem ori admoveret, oculos in Philippi vultu defixit, si quas forte in illo, ob commistum toxicum, conscientiæ notas deprehenderet: cum egregiam in se medici fidem è facie disceret, intrepidus porrectum poculum perhausit. ita & ego faciam: poculum quod me in quietem & longiorẽ somnũ daret, IESVS meus, medicus & Servator meus mihi temperavit, & porrexit ebibendum: ego, dum illud exhaurio, oculos ab hoc meo medico non dimittam; vultum meum firmabo in crucifixi Domini mei vultu, in quo summum in me amorem inscriptũ legam, simulque constans & imperterritus hunc calicem perhauriam, qui tanto plus habet salutis, quo plus amaroris. Ita, mi Christiane, mors ipsa cum venerit, facile vincitur, si prius quam veniat, semper cogitetur, nunquam timeatur.

SYMBOLVM. III.

Frequens Sacramentorum confessionis et cōmunionis ſus.

Hic eſt panis de cælo deſcendens, ut ſi quis ex ipſo manducauerit, non moriatur. Ioan. 6.

TERTIVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM III.

AVREA EVCHARISTIAE HIEROTHECA. Qua exprimitur, *Frequens Sacramentorum, Confeßionis & Communionis usus.* Olim, erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis. Observatum est autem luculenter, quo magis hic Ecclesiæ primævæ mos intepuit, eo magis ardor spiritus, charitatis ignis, sanctitas omnis refrixit. Hîc omnes cacodæmonis astus & conatus mirifice desudant. Hoc agit, hoc laborat impigre veterator, ut à frequenti Eucharistiæ usu quam plurimos retrahat. Et quos ille non ponit obices? quæ non fingit impedimenta? quôt obstacula molitur? nunc fidei dubia ingerit; ubi non auditur, fucatam reverentiam persuadet, aut majorem in ea re gustum, si rarius fiat. nunc plurimorum consuetudinem in exemplum trahit, qui etiam boni Christiani sint, licet hîc infrequentes. modo sermones hominum & dentes opponit, modo molem negotiorum. jam inusitatas evagationes animi, angores conscientiæ, jam inimicitias & alterna inflammat odia. huic aridam reddit mentem, & ab omni cælesti sensu exsuccam, isti

Act. c. 2.

præparationem efficit moleſtam, difficilem, tædio plenam. in alium totos variarum cogitationum exercitus immittit, ut vel ſic viam intercludat ad divinum hoc epulum: ſunt, quos neſcio quo religionis prætextu decipit, ut ſaltem differant, quod non cenſent omittendum. ita mille fucos facit & tricas tricis nectit malignus impoſtor; ita de die in diem confeſſionis & communionis ſacramentum differtur, ita mora moræ nectitur, propoſitum propoſito adjungitur, & dies alius poſt alium cõſtituitur, ita hebdomades eunt & menſes & anni, cum ad Chriſtum non niſi rariſſime, & fere inviti ac coacti venimus.

Luc. c.14. I. Et cœperunt ſimul omnes excuſare. hic villam emit, hic boves; iſte uxorem duxit: nemo vacat, cum ad Chriſtum veniendum. palliolata hæc eſt & honeſta titulo, ſed re non parva inſania. Et cur nec ad horulam quidem, curas villæ, boves præſepi, uxorem fornaci relinquimus, & nos ea agimus, quæ ſalutis noſtræ ſunt? ſi ad colendos agros, aut ad vineas paſtinandas vocaremur, eſſet cur dormire mallemus quam fodere, at juſſi diſcumbere, & una cum Chriſto convivari, nec alium cibum quam Chriſtum ipſum ſumere, quod fuga tam agreſti nos ſubducamus, hoc demum dementiæ eſt inſignis aut impudentiæ.

Deum

Deum iratum si fugeremus, Adami ne- *Gen.*
potes nos fateremur, sed Deum miseri- 3.
cordem & placatum, Deum vocantem & ad paratissimam cælestiumque deliciarum plenissimam mensam suavissime invitantem sic aversari, hoc ferarum est non hominum. Sed ut excusationes nostræ suos habeant colores, culpam & torporem nostrum non fœdis aut illicitis præteximus, non furta aut adulteria caussæ nostræ, sed honestissima quæque obtendimus, quid enim mali, conjugiũ inire, rem familiarem curare, pecora aut prædia emere? & quid vero in his, mi homo, boni est, si nos hæc avocent à summo bono, ab animi salute? sic curandum est corpus, ne pessum eat animus; sic emenda est villa, ne perdatur cælum. Ad cœnam magnam vocamur, tantisper seponenda sunt cetera omnia, dum adsumus vocati: quiescant interim & villa, & boves, & uxor, negotia cuncta curæqe sileant, dum nos in cœna hac magna, cum Angelorum rege loquimur. at nos eo sæpe impudentiæ progredimur, ut non vereamur dicere: *Non possum venire.* verius diceremus: *Nolo venire.* ita pergite, mei Christiani, ita vobis Deũ conciliabitis. Ah, miserabiles & nemini quam nobismetipsis damnosiores! Algemus & ignem fugimus, ægri sumus & medicum spernimus, cum tanto magis medico egeamus, quo minus ægros nos esse sentimus: nimirum cepas & allium

allium ore patulo inhiamus, fastidimus suavissimum Manna. Edixit olim Deus
Exod. c. 16. per Mosen, colligeret Manna populus per singulos dies, solo sabbato feriaretur. & nos nostrum habemus Manna, idque longe præstantius; illo frui licet dum vivimus, & usque dum mors nobis sabbatum indicat. Sed & hîc patrissamus miseri. Adam, ait Gerson, è ligno vitæ edere noluit cum potuit: jure punitus est; non potuit cum voluit. sic & nos dum possumus, adeo contumaciter nolumus, ut ad aliorum convivatorum mensas alioqui promptissimi confluamus, solum ad hanc divinam Chisti mensam, non nisi ægre & raro pertrahamur. sic in nullo ferme quam in salutis nostræ negotio somniculosius agimus; in ceteris alacres, hîc pigramur. Ad formicas Deus pigritiam
Prov. c.6. nostram ablegans: Vade, inquit, ad formicam ô piger, & disce sapientiam. illa cum naruræ ductu præsciat, cibos hieme non posse colligi, æstate quærit, quæsitamque annonam servat hiemi. hoc & nos studiosius deceret facere. Immortalitatis alimoniam proponens Christus: Si quis manducaverit, inquit, ex hoc pane, vivet in æternum. Ad æternam hanc vitam prædestinati, quamdiu mortis hiemem non superarunt, vitalem hunc cibum assidue quærunt. Et hoc ipse voluit qui dedit sanctissimum istud Sacramentum, non tantum adorandum sed
&

& manducandum, ut cibum: cibo iden-
idem repetito vitam tuemur corpori,
lioquin ab insito nobis calore consu-
nendi; cibo etiam frequentius sumpto
nimæ servāda est vita, aliter ab impuro
oncupiscentiarum æstu pessime depa-
cendi. ideo D.Innocentius monet: Ca-
endum esse,ne,si nimium hujus Sacra-
nenti sumptio differatur, mortis peri-
ulum incurratur. idem omnino mo-
iens D.Hilarius:Timedum est,inquit,ne
liu abstractus à Christi corpore,alienus
emaneat à salute: qui peccare quie-
erit, communicare non desinat. Sed
oc ipsum est quod volumus,hæc nostra
unt impedimenta: communicare po-
ius desinimus, quam peccare cesse-
nus, hanc potius mensam vitamus,quā
etulantiam nostram;ad sanctos castos-
que mores nec sic quidem suavissime
luci sustinemus. serpenti olim, Deos
ios fore mentienti credidimus, nunc
Deo nos in se mutandos affirmanti vix
idem habemus. promittit Christus, qui
nanducat meam carnem & bibit me- *Ioan. c.6.*
im sanguinem, in me manet & ego in
eo. audimus promissum, at lentiisime
credimus. præcipit Christus hoc facien-
lum in mortis suæ memoriam, nec du-
bium quin eam velit esse quam creber-
imam: præceptum nobis videtur æ-
quū, sed, contra quam Christus voluit,
non crebro exequendum. Suadent o-
mnes Sancti Patres, hanc mensam fre-
quenter

quenter accedere ; consilium illorum non displicet, sed prævalet consuetudo nostra. Prælucēt tot pii homines exempli sui facem; videmus, non sequimur.

II. Si, quoties Eucharistiam quis sumit, toties mille numûm aureorum adjiceretur auctarium, suasoriis verbis nil opus foret amplius, rationes has aureas nemo non caperet; arcenda esset multitudo non accersenda. heu humanam cæcitatem! aurum cernimus, & capimur; latentes Eucharistiæ thesauros quia non consideramus, spernimus. Arenularum pauxillulum est omne aurum, si huic gemmæ conferatur; pretium illius nemo satis æstimaverit. Eucharistia peccata leviora delet, graviora cavet, impetus animi vitiosos enervat, intelligentiam illustrat, voluntatem incitat, conscientiam exhilarat, contra cacodæmonem armat; in adversis ne deficiamus roborat; in prosperis ne cadamus adjuvat, in meliore tramite ut progrediamur confirmat; Eucharistia dat pignus futuræ gloriæ, & cum eo simul mortis contemptum, cœli desiderium, affectuum moderationem, vitiorū horrorē, virtutū amorē, sui ipsius victoriam, in recte cœptis perseverantiam.

Sed animus, inquis, mihi aridus, vanus, frigidus, immundus est; non audeo accedere. Aut nulla hæc est excusatio aut mala, eoque minus differendus ac-

cessus,

ceſſus, quo magis es talis. Immundus es? accede; Euchariſtia fons eſt puritatis. æger es? medicina eſt, & certiſſimum omnium animi morborum antidotum. Efuris? en panem angelorum. Letali torpes gelu? ne differ, hîc ignis eſt. tui te hoſtes exercent? ne diffide, hîc panoplia & armamentarium eſt inſtructiſſimum. triſtis es & mœrore conſumeris? hîc vinum eſt quod lætificat cor hominis. delicias quæris? nuſquam veriores ſunt, quam in hoc epulo, quod delicias præbet etiam regibus. Patriam adſpiras? en viaticum. pretioſior tibi datur viatica cœna ad cœlum tendenti, quam Eliæ ad montem Horebum eunti. Quod ſi ſanguinis fluxum ſtitit illico, Chriſti veſtis vel tacta tantum, quid Chriſti corpus non poterit? Sed indignus ſum, inquis, qui toties paſcar tam divino cibo, nec dignam adverſus illum reverentiam exhibere poſſum. Obſecro, Chriſtiani, pigritiam noſtram reverentiæ nomine ne coloremus: Melius eſt ex amore accedere, quam ex timore abſtinere, inquit D. Thomas. D. Ambroſius, verba Domini, *Panem noſtrum quotidianũ da nobis hodie*, de Euchariſtia interpretatus: Si quotidianus, inquit, eſt panis, cur poſt annum illum ſumis? accipe quotidie, quod quotidie tibi proſit. Sic vive ut quotidie merearis accipere: qui enim non meretur quotidie accipere, non meretur poſt annum accipere. Si enim

Par. 3. q. 80. a. 10. ad 3. *l.* 5. *de Sacra.* c. 4.

lib.4. de sac. c.6. enim quotiescunque (inquit loco alio) sanguis Christi effunditur, in remissionem peccatorum effunditur, debeo semper illum accipere, ut mihi peccata dimittantur; qui semper pecco, semper debeo accipere medicinam. Gennadius *lib. de dogm. Eccles. c.53.* Massiliensis: Quotidie, inquit, percipere Eucharistiam, nec laudo nec vitupero, omnibus tamen dominicis diebus communicandum suadeo & hortor, si tamẽ mens sine affectu peccandi sit. quæ præcipi posset facilior præparatio, quam affectum ad flagitia ponere, hoc est, deinceps Deum odisse nolle. certe nimis illiberalis est in suum conditorem, qui hoc pestilenti ad turpitudinem affectu carere non vult in gratiam sui conditoris. His talibus non immerito iratus paterfamilias: Dico vobis, inquit, quod nemo virorum illorum gustabit cœnam meam. quid ais Domine? illimet ipsi sunt, qui cœnam tuam gustare nolunt, & id tu eis in contumaciæ supplicium statuis? ita prorsus, id quod ipsi volunt, sit ipsis in pœnam, & pessimum eorum velle, sit ipsis in supplicium. Cum gravi fame laboraret Samaria, & Elisæus vilissimam annonam rei frumentariæ propediem futuram promitteret, unus è regiis satrapis ut vanum hoc vaticinium *ib.4. Reg.7.* irridens: Si nubes, inquit, prægnantissimæ frumento pluant, nunquid ideo farina tam vilis erit pretii? Cui Elisæus: Videbis, inquit, oculis tuis, & inde non come-

comedes : omnia ex ordine sunt facta. Multorum hodieque pœna hæc est, vident divini panis abundantiã, sed inde non comedunt. videbis, frigidissime Christiane, sub re divina panem hunc in altum attolli, sed inde non comedes; videbis per plateas ad ægros deferri, sed inde non comedes; videbis plurimos illo in templis refici, sed tu inde non comedes : exclusus es ab hac mensa, quia teipsum exclusisti.

III. At vero prædestinati, velut germani Dei filii, hoc pane diu carere, gravissimam patris iram interpretarentur, ita nullam illius fruendi occasionem negligunt, non enim nesciunt quam benigne providentissimus Deus cunctis animantibus suum cuique cibum pararit, aquilis aves, leonibus feras, equo avenam, bovi fænum, gramen ovibus, ceto pisces, homini panem è terra, si qui hominum velint esse filii, panem è cœlo. Hunc illi cœlestem, hunc filiorum, hunc angelorum panem, magno desiderio, submissa reverentia, ardente affectu sumunt creberrime, maluntque pie impudentes filii quam male verecundi hostes videri. Ex horum prædestinatorum numero si quem Christus in magna hac cœna sic alloquatur: Attende quid amore tui pro te fecerim. Spinas in capite meo numerabis, non item dolores alios in corpore. Flagella & clavi corpus

meum fauciarunt, at vero cor meum injuriæ innumeræ. Ipfam pæne mortem pro te paffus fum in horto, angores me prius flagellarunt quam milites. Tuum jam eft cogitare, quid hoftes fecerint, cum etiam amiciffimi læderent. fcis, in quam duro lectulo pro te mortem obierim. Amor meus (ut difceres, quantus fuiffet) acerbiffima omnium & ignominiofiffima morte defungi voluit, fed ignominiofior illa crucis & acerbior reperiri non potuit. En, pro te mortuus fum, & millies pro te mori non recufaffem. Tu vero pro me quid patieris? fi vis ut meus in te amor fit perpetuus, fac ut fit mutuus, amantem te ama. Ego te amavi ad mortem, ad crucem ufque, & quoufque tu me amabis? Quis prædeftinatorum illorum non finceriffimis infufus lacrimis refpondeat? Etiam ad mortem ufque, ô mi amantiffime Domine, etiam ad ipfam ufque crucem te amabo, fi fic tibi placeat. Et quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te, mi Iefu, ô Iefu mi fuaviffime? quis ego fum, ut pro te mori fim dignus; & quis tuus hic eft amor, ut hæc pati, ut fic mori pro me, fine me, ô vita mea, volueris? Hi tales gemitus, caftiffima hæc fufpiria crebræ communionis, epulatoria folent effe colloquia; fic animus Deo fuo intime unitur.

Et idcirco communionẽ crebrã (modo finceros ea habeat affectus, etfi nõ ardẽ-

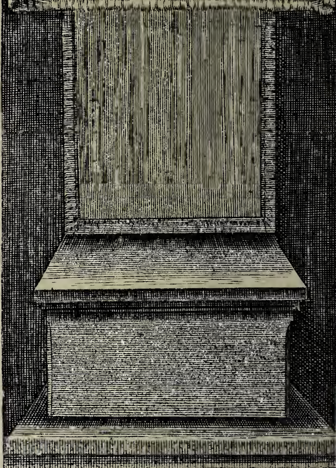
tiffi-

tiſſimos) magnũ prædeſtinationis ſignũ ponimus. Verum, quidquid vel libri clament, vel cathedræ, pars magna Chriſtianorum tam gravi malæ conſuetudinis veterno premitur, ut nullis piorum exemplis, nullis ſanctorum monitis excitari queat, & ad frequentiorem ſacramentorum uſum permoveri.

O Chriſtiani quæ glacialis rupes, quod letale frigus pectora veſtra conſtringit, ut ſic refugiatis amœniſſimum hunc ſolem? non advertitis, hoc meras eſſe technas cacodæmonum, qui omnẽ divini amoris ignem in nobis cupiunt extinctum, ut hoc animi peſſimo frigore obrigeſcentes, vivamus velut mortui, pereamus in ſordibus, nec in illam vivorum regionem perveniamus? At qui perſeveranter Chriſtum amat, nil magis quam ſæpe cum Chriſto eſſe deſiderat, ut veriſſime dixerit Caſſiodorus: Inaudita eſt dilectio quæ amicum amat, & præſentiam ejus non amat.

SYMBOLVM. IV.

Renunciatio omnium.

Quæ mihi fuerunt, lucra; hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta:
ad Philipp. 3.

QVARTVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM IV.

ALTARE NVDVM ET DEVELATVM. Per quod significatur *Renuntiatio omnium.* Proclamat Servator noster: Qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Renunciare jussit omnibus, suasit relinquere omnia. Ita dicat qui Christiani sanguinis est : Pauperrimus esse malo quam Dei inimicus ; malo bonis omnibus, quam divina gratia spoliari.

Paupertas multos fecit mercatores non aromatum aut panni, sed cœli. Simile est, inquit Christus, regnum *Matth.* cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas; inventa autem una 13. pretiosa margarita, abiit & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam : mercator iste non damnum censet, sed maximum quæstum, omnes opes suas amisisse: imo certe non amisit, sed vendidit, quia pro illis maximi pretii gemmam recepit. reculas suas dedit, & Christi chirographum acquisivit, quo

uno erit olim beatissimus : aurum contempsit, & totum sibi cælum jam habet oppigneratum : prædiola sua non deseruit, sed paratus erat deserere, & amplissimum sibi regnum comparavit. Qui margaritam habet, inquit Chrysostomus, novit se divitem esse, etiamsi ignotum illud sit, cum parvo in loculo margarita recondatur. Certe negotiandi caussa vivimus, non otiandi. neque ullus tam rerum egenus est, qui hanc gemmarum mercaturam nequeat facere; Nos enim quærit Deus, non sine nobis nostra, inquit Augustinus. neque vero etiam ullus tam abundans rerum est & dives, cui difficile videri debeat, emendis unionibus illis, parvi facere sua omnia. Mercatus hic non exigit, ut opes amittat, sed ut paratus sit, si necesse, amittere; negotiationis hujus ratio non est, ut pecuniam omnem eroget, sed ut, si opus, malit animæ parcere quam pecuniæ, & multo promptius mendicus esse velit quam Dei inimicus. non enim animam pro pecunia, sed pecuniam pro anima deponere convenit, seu sponte largiendo, seu patienter amittendo. Et hoc esse signum prædestinationis affirmamus. huc nos non tantum Christiana fides, sed & ratio ducit.

lib. Euang. qq. in Matt. q. 13.

I. Stilpon

I. Stilpon capta patria, ereptis liberis, amissa uxore, cum ex incendio publico solus & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, nunquid omnia perdidisset? Nihil, ajebat, perdidi; omnia mea sunt mecum. Idem, amissis omnibus, ausus est dicere Bias: pectore enim illa gestabat, non humeris, nec oculis videnda, sed animo æstimanda. Hoc generosi pectoris nota sit in idololatra, in Christiano certæ *prædestinationis* signum est ad vitam. Ille Christo facit stipendia, qui cum amisit plurima, dicere tamen audet: Omnia mea mecum porto: Deus meus, & omnia.

Sanctissimum virum, Franciscum Assisinatem accepimus, noctes ipsas, quatuor verbulorum horum commentatione & creberrima repetitione, summa cum animi sui voluptate transegisse. Sanctissimum hunc virum liceat imitari, & in omni egestate gloriari: *Deus meus, & omnia.* Alii alia quærant, alia desiderent, aliis oblectentur: unum ego Deum quæro, Deum desidero, Deo meo delectabor, *ô Deus meus, & omnia!* opes aliis & honores, voluptates aliis universas relinquo: Deum ego habeam, & omnia habebo. Totos ego aliis mundos concedo; aureos & gemmeos montes non invideo; exquisitissimas eorũ delicias non

ambio; mihi Deus meus eſt omnia. Nihil ita bonum, nihil ita pulchrum aut jucundum eſt, quin ſummum illud, & primum, ac ſupremum bonum, & melius, & pulchrius, ac amœnitate incomparabili ſit jucundius, *ô Deus meus, & omnia*! quam me varia ſæpe accendunt deſideria, quam diverſis quandoque ignibus ardeo, quam multis æſtuo cupiditatibus? ita
Matt. 17. ut cum lunatico illo adoleſcente, modo in ignem, modo in aquam rapiar. Sed quænam illa tanta bona ſunt, quæ ego tam anxie appeto? heu vana, fluxa, ſæpe turpia, & quæ non poſſunt eſſe diuturna, ſic ut ſuum dominum & amatorem vel moriendo prævertant, vel deſerant morientem. Deus meus, amor meus, gaudium meum, & mea omnia, quid tandem eſt quod appetere poſſum, cujus loco non tu mihi ſis, ô Deus, & ſis omnia? mihi cibus, mihi potus, mihi quies, mihi gaudium & voluptas, meus mihi maximus honor eſt Deus, Deus mihi omnia, & plus quam omnia. nam etſi cibis, quos inhio, veſci: potu, quem cupio, refici: voluptate, quam ardeo, frui liceat: quid tamen iſtud veſci, quid iſtud frui eſt & refici? *Deus meus, & omnia*, te frui, à te refici, eſt perfectiſſime recreari, eſt frui omnibus bonis. At interim premit labor, dolor affligit,

affligit, curæ distrahunt, opes minuunt, favor subtrahitur, vita decrescit, homines turbant & exagitant. Nihil horum vereor, proclamat Paulus, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum. neque enim hæc omnia, etiamsi simul ingruant, mala sunt, si summum illud bonum opituletur, Deus: *Deus meus, & omnia.* tu mihi ô bone Deus, ô bonitas, in ipsis laboribus es quies, in doloribus voluptas, in curis securitas; in paupertate vera es opulentia; tu mihi ab omni hominum insultu, propugnaculum es tutissimum, tu mihi, quicquid malorum fugiam, es refugium; tu mihi es omnia, quæcunque tandem desiderare possum, vel optare. Omnis copia quæ Deus meus non est, egestas mihi est. quid impuros rivulos sectemur? ipsum fontem habemus, eumque limpidissimum: Deum habemus, omnia habemus, quæcunque habere concupiscimus. si quem paupertas flagellat, si cui fortuna irascitur, minus quidem is gaudet, sed & dolet minus: suum ab hoc fortuna repetere non potest, nec alienum mors auferre.

Act. 20.

II. Huic tamen eo modo pauperi, felicitate non cedit dives ille, qui cum plurimum bonorum possideat, nihil amat: opes arca claudit, non corde; tristitia nequaquam extinguendus, etsi perdat universa. Nam sine dolore amittitur, quicquid sine amore possidetur: Quæ vero ardenter diligimus habita, graviter suspiramus ablata, ait D. Gregorius. Bonum quo quis vere bonus est, nemo invitus accipit, nemo amittit invitus, bonum enim censendum non est quod eripi potest. I nunc, Satan, & tabellarium te finge, nondum omnis patientissimi Iobi familia est extincta, etiamnum vivunt, qui renunciare possint omnibus: Curre ergo, nuncia tali, clama altum: Res tua & pecunia tua omnis est perdita. responsum nunc audi: Nisi ego illam, fortassis illa me perdidisset; jam in via ad cœlum ero expeditior. Exoneravit me Deus, charo quidem sed periculoso pondere, & tutiore posuit loco, damnum non putabo, quod Deus mihi voluit esse remedium. Et cur me frustra & vane affligerem? habui ista tanquam perditurus: nunc ego magis meus sum, cum ista non sunt mea amplius. Auditis Christiani, audis Orciniana vulpes? sic sentit, sic & loquitur, quisquis cælo prædestinatus est, nec unquam tantum

tum bonorum poteſt perdere , quin liberam hanc vocem retineat : Iactura non eſt , ſed verſura,cum lucrum ingens diſpendio levi comparamus, cum terræ glebulis mercamur cælum.

SYMBOLVM .V.

Tribulatio perpetua cum patientia.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. Luc. 5.

QVINTVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM V.

FRVTEX ROSARVM ſpinis ſeptus undique. Per quem monſtratur *Afflictio perpetua*, *& exercitatio cum patientia*. Abraham Euangelico epuloni in flammis hoc ſignum opponit: Recordare fili, quia recepiſti bona in vita tua, Lazarus ſimiliter mala; in vita tu lætabaris, Lazarus cruciabatur: nunc tu cruciaris, lætatur Lazarus. ſic vertuntur vices certa Dei lege. *Patiendum eſt*, aut *hîc*, aut *ibi* in alio prorſus orbe & vere *novo*. Alterutrum nunc mature eligendum; nemo evadit. D. Chryſoſtomus, Quem videris, inquit, virtutis ſtudioſum, innumeris tamen affligi moleſtiis, beatum hunc puta, ut qui commiſſa peccata hîc diluat, & illic paratam habeat mercedem. *Orat. 3. de Lazaro.*

Impoſſibile eſt ut qui malis indixerit bellum, preſſuris careat. Nefas eſt pugilem Dei vacare deliciis, non licet epulari luctantem: luctamen enim ſunt præſentia omnia, certamen, bellum, preſſura, anguſtia, ſtadium: aliud eſt quietis tempus, hoc ærumnis deputatum eſt atque ſudoribus. Nullus, ubi ad certamen ſe exuit, unctuſque eſt, requiem quærit. Si enim requiem quæris,

Idem Chrif. epift. 2. ad Tit. c. 3. cur te exuisti? cur libidinibus ac naturæ bellum indixisti? Nihil horum te perturbet, siquidem illi in quiete, tu in tentationibus vivas. Alioquin erroris damnandum est beati Iacobi hortamen: *Iac. 1.* Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis.

Sen. l. de prövid. Dei. Nihil eo infelicius, cui nihil evenit adversi. Argumentum est talem à Deo contemni ut imbellem & ignavum. Amphitheatrum honoris est, inter adversa luctari. Certa beatitudinis tessera est, posse in perpessionibus gaudere, & circumlatrantibus undique malis, hilarem cœlo animum attollere, etsi per genas copiosæ fluant lacrimæ. Scivit equidem Christus nos ingenti ærumnarum acervo locupletes, gaudium solidum, præter spem futuræ mercedis habere nullum. & tamen tanquam beatis: *Matt. 5.* GAVDETE, ait, ET EXVLTATE. At nos, quoties vane lamentamur cum affligimur? sæpe puerilē in modum querimur, ac ad omnem pæne ictum trepidi expavescimus, nec agnoscimus paternam Dei & medicam manum vulnerantis, cum tamen & pueri sciant, vulnus quod à chirurgo est, medicamentum esse & initium valetudinis. Vt medeatur & sanet, vulnerat Deus, non ut jugulet. *1. Pet. 3.* testis horum beatus Petrus: Si quid patimini, ait, propter justitiam, beati, hæc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens injuste.

juste. quæ enim est gloria, si peccantes & colaphizati suffertis? sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum. ita & beatus Gregorius: Sæpe contingit, inquit, ut electus quisque, qui ad æternam felicitatem ducitur, continua hîc adversitate deprimatur. à cunctis despicabilis cernitur, & hujus mundi gratia indignus æstimatur: sed tamen ante occulti judicis oculos virtutibus emicat, vitæ meritis coruscat; honorari metuit, despici non refugit; corpus continentia afficit, sola in animo dilectione pinguescit; mentem semper ad patientiam præparat, & erectus pro justitia de perceptis contumeliis exultat.

I. Vere æterna providentia, hominē probum in delitiis non nutrit; experitur, indurat, sibi illum præparat, ita tamen ut simul ei promittat: Cum transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaveris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te. Nimirum in undas immitit nos Deus & in flammas, uri sinit & mergi, æstu suos explorat & gelu, sed quos ad vitā prędestinavit, non comburi permittit aut submergi. Fidelis Deus est, qui nō patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tētatione proventum, ut possitis sustinere.

Is. cap. 43.

1. Cor. 10.

Eximie, si quisquam, de hac prædestina-

ſtinationis nota videtur ſenſiſſe Ludovicus Bloſius, qui pleniſſime affirmans: Non eſt ullum, inquit, certius ſignum divinæ electionis, quam ſi quis afflictionem, vel quicquid adverſorum à Deo immittitur, nō tantum repugnanter, ſed ſubmiſſe atque patienter ſuſtineat, cum homini utilius nihil eveniat quam AFFLIGI. Et hic eſt ille inæſtimabilis gemmæ anulus, quo Deus deſponſam ſibi animam donat. tanti eſt, vel minimam moleſtiam pro Deo perpeti, ut Chryſoſtomus velut decretum proclamet: Nihil eſſe melius, quam male pati propter Deum. De torrente nunc electi bibunt in via, propterea caput exaltabunt in cœlo. Nunc deprimuntur & calcantur, ut olim aſſurgant & extollantur ad inſtar palmarum. Vult nos Deus probe ſcire, arduum eſſe bonum, & infinitum quod quærimus, pro quo obtinendo laboramus, ut veriſſime dixerit Marcus anachoreta: Deus conſcius imbecillitatis noſtræ, nemini ſolet magni quid conferre, niſi prævia calamitate. Moſen Deo vocanti obtemperantem, & aula egreſſum, glomerata clade invaſerunt paupertas, ignominia, contemtus, inſidiæ regis, pericula mortis, fuga, exilium. Electos Dei cernimus, inquit Gregorius, & pia agere & crudelia pati: hinc ergo colligitur, diſtrictus judex quanta illic feriat diſtrictione quos reprobat, ſi cruciat quos amat. Erras, m[...]

Inſtit. ſpiritu. cap. 8.

Hom. 8. in c. 4. ad Epheſ.

Pſal. 109.

Chri

Christiane, erras, si cogitas te integrum & non bene contusum, perventurum ad cælum. Circumspice, & videbis, quod plerunque qui ditiores sunt virtutum, locupletiores sint afflictionum: qui vitiis opulenti, crebro etiam numis & fortunæ favore. Nimirum pecudes macello destinatæ, liberrime saltant per pascua, aliis in opere sudantibus: sic & homines cœlo assignati, non lascivi-unt in pratis, sed hinc illinc gemunt in angulis, adeo ut verissime quoque Ludovicus Blosius ex magni viri ore pronunciet: *Quemcunque Deus potioribus donis exornare sublimiterque transformare decrevit, eum non blande & molliter lavare, sed totum in mare amaritudinis immergere consuevit.*

II. Galenus & Hippocrates retinere docuerunt animam & fovere, Christus disse docuit & perdere, ita ut quod dixisse fertur Themistocles, omnes olim cœlites sint dicturi: Perieramus, nisi periissemus. plurimis saluti est, perire: revera multi male perierant, nisi à Deo perditi bene periissent. hinc Paulus, cum perditus aliis, sibi tunc maxime restitutus videbatur: Placeo mihi, ait, in infirmitatibus, in cõtumeliis, in necessitatibus in persecutionibus, in angustiis pro Christo: cũ enim infirmor, tunc potens sum. Bernardus quærẽdo Deo quasi fatigatus: Circumire, inquit, possum Do- 2. Cor. 12.

mine cœlum & terram, mare & aridam, & nusquam te inveniam, nisi in cruce ibi dormis, ibi pascis, ibi cubas in meridie. Igitur Dominum servi sequamur, & brevi molestia cruciatus æternos redimemus. Athanasius ab Iuliano Apostata in exilium abire jussus, cum Alexandriæ illacrimantes circa se
Sozom. l.5.c. 14. cerneret Christianos: Bono animo, inquit, estote; nebula enim est, quæ brevi evanescet. Vere nebula solum est, quicquid horroris habet hæc vita, sed nebula brevi dissipanda, per æternam serenitatem. Prisci, si qui ex illis laboriosi, nullum diem volebant esse sine linea: Christiani, quotquot probi ex illis, nullum diem ire cupiunt sine nubecula, ut habeant semper quod amore sui domini patiantur. Iobo cœlum fuit non tantum nubilum, sed & ferreum, & tamen omnem patientiæ speciem, uti Tertullia-
lib. de patien. c. 13. nus loquitur, adversus omnem diaboli vim expunxit, quem non abacti greges non filii uno ruinæ impetu adempti, non corporis cruciatus à patientia exclusit. Quale in illo viro feretrum Deus de diabolo extruxit? quale vexillum gloriæ erexit? cum ille homo ad omnem acerbum nuncium nihil ex ore promeret, nisi DEO GRATIAS? quid? ridebat Deus. Quid? dissecabatur Satan. hinc omnia duplicia recuperavit. Itaque dum patimur, grandi passu in patriam proficiscimur.

III. Di

III. Diversæ ad cœlum viæ sunt, tutissima est omnium & certissima, regia via *crucis*. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Et uti vasa figuli probat fornax, sic homines justos tentatio tribulationis, sed in fornace ardet palea, aurum purgatur; illa in cinerem vertitur, illud sordibus exuitur. Fornax est mundus, aurum justi, ignis tribulatio, artifex est Deus. Quod si auro vox sit & sensus, sic loquetur: Quod vult ergo artifex, facio; ubi me ponit artifex, tolero. Ardeat licet palea ad incendendum & consumendũ me, illa in fumum abit, ut ego sordibus caream. Videte ergo paleæ, videte & vos qui aurum estis; in eodem igne palea fumat, aurũ rutilat; in eadem afflictione improbus blasphemat Deum aut accusat, patiens laudat, & ex ipsis adversis vires sumit, uti ignis qui flatu impetitur & crescit, atque unde extinguendus creditur, inde roboratur. Crescit adversis agitata virtus. Numera mihi ab orbis incunabulis omnes Dei amicos, & in omnibus hanc *prædestinationis* notam reperies. Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se. Abraham exercetur varie & affligitur, Ioseph à fratribus venditur, David à filio iniquissima patitur: Isaias serra medius secatur, Ezechias eliso cerebro per saxa raptatur, lapidatur Hieremias, Michæas gladio feritur; Amos secundum tempora clavo

Act. 14. *Eccl. 27.* *August. in Ps. 60.* *Sap. 3.*

transfigitur, Daniel leonibus objicitur, Naboth ſaxis obruitur: Eliſæus deridetur. Iob ulceroſus, etiam conſpuitur, Tobias excæcatur, Suſanna innocens damnatur. paucos dixi. & quid malorũ non ſubiit Paulus? Apoſtolorum ceteri flagellantur, crucifiguntur, necantur. Nemini ſuorum parcit Deus, quẽ enim

Hebr. 12. diligit Dominus caſtigat, flagellat autem omnem filium quem recipit, omnẽ, om-

2. Tim. 3. nem. Omnes enim qui pie volunt vivere in Chriſto Ieſu, perſecutionẽ patientur.

IV. At hoc habet pro certo omnis

Tob. 3. qui te colit (ô Deus) quod vita ejus ſi

Iob. 7. in probatione fuerit, coronabitur, quia poſt tempeſtatem tranquillum facis, & poſt lacrimationem & fletum, exultationem infundis. Ergo beatus homo qui

2. Tim. 2. corripitur à Deo. ſi enim ſuſtinemus & conregnabimus. Quare nemo flagellari timeat, ſed timeat exhæredari. ad hæreditatem æternam flagellis erudimur, ne, dum delectamur in via, obliviſcamur quod deſiderabamus in patria. Si exceptus es, inquit Auguſtinus, à paſſione flagellorum, exceptus es à numero filiorũ. Noli eſſe iniquo ſenſu & puerili, ut dicas: Plus amat pater meus fratrem meum, cui permittit facere quicquid vult, quam me, quia ſi me movero con-

S. Gre. in Iob. 5. tra ejus juſſionem, flagella invenio. potius gaude ſub flagellis, quia tibi ſervatur hæreditas: illis ad tempus parcit,

quos

quos in æternū damnabit. Tanquam per amœna prata ad carcerem venit, qui per præſentis vitæ proſpera ad interitū currit. Obſervant aliqui roſam juxta allium plantatam reddi fragrantiorē. ſuas habet & cœleſtis hortulanus fragrantiſſimas roſas, homines paradiſo deſtinatos. Has ipſe roſas plerunque ſic plātat, ut noxiarum herbarum vicinia illis ſit toleranda, quo enim quiſque probior, hoc in eum improborum inſultus audacior, hoc etiā variarum ærumnarū incurſus crebrior. Sic fragrantia roſarum, allii fœtoribus eſt acuenda. Quin & hoc ajunt, roſam quæ per artem ſine ſpinis naſcitur, etiā ſine odore eſſe: virtutū odor, præſertim patientiæ, fragrantia nulla eſt, ubi nulli ſunt rerum adverſarū aculei. Nemo ſane quantum profecerit niſi inter adverſa cognoſcit: nondum ſe noſſe cœpit, qui necdum cœpit eſſe miſer. Noctu lucent ſtellæ, de die latent; ſic vera virtus quæ ſæpe in proſperis non apparet, in adverſis eminet. Nec tam placent cœleſti Domino famuli rebus præclare gerendis, quam adverſis alacriter & cum fiducia perferendis. Aquila pullos ſuos objectu ſolis explorat, metalla argentarius coticula, Chriſtus famulos ſuos camino afflictionis. Præ Romanis ergo potiori nos jure dicimus: *Et facere & pati fortia, hoc Chriſtianum eſt*, nam qua via caput præceſſit, hac ſubſequendum eſt membris.

SYMBOLVM. VI.

Auditio verbi Dei.

Audiens ſapiens ſapientior erit. Prouerb. 15.

SEXTVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM VI.

FIcvs. Quam Christus in suis concionibus non tantum nominavit sæpius, sed quæ divino verbo jussa comas ponere & exarescere, momento paruit. fidelem diceres divini verbi auditricem, ideo hac designatur *Auditio verbi Dei.* An non illustre hoc Prædestinationis signum ex ore Christi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. eximie id declarans Ambrosius: Quomodo, inquit, possunt verba Dei dulcia esse in faucibus tuis, in quibus est amaritudo nequitiæ? Facile agitur quod libenter auditur. sed illi veri sunt divini verbi auditores, de quibus Servator: Beati, inquit, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Frustra custoditur memoria, quod non custoditur & vita. Sunt qui audita sic retinent ne obliviscantur, hoc tamen agunt vivendo ne corrigantur. Mens prædestinati divina & sacra cupide anhelat, seponi jubet negotia, ludos abrumpi, epulas etiam quandoque deferi præcipit, ad templum, ad concionem urget, nec excusationes admittit, pluvium cœlum non metuit, serenum etiam negligit, aprico

Ioa. 8.
in Ps. 118.
Isido. soliloq.
Aug. in Ps. 118.

aprico & campis, templorum fornices præponit, satagit audire, nec satiatur auditis. Auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam, quæ utique certior haberi nequit quam è verbo Dei. Quærit anima Verbū, inquit Bernardus, cui consentiat ad correctionē, quo illuminetur ad cognitionē, cui innitatur ad virtutem, quo reformetur ad sapientiā, cui conformetur ad decorem, quo fruatur ad jucunditatem. Animus hoc cibo pastus, quoties cum Hieremia propheta succlamat? Inventi sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est mihi verbum tuum in gaudium & in lætitiam cordis mei. Nam D. Chrysostomo teste, uti esurire signum est valetudinis in corpore, sic amare divina eloquia, indicium maximum sanitatis in anima.

Eccles. c.3. Serm. 85. in Cant. Hier. c.15. Chrys. hom. 14. in Gen.

I. Et quis eum credat valere animo, qui aversas à veritate aures, ad fabulas laxissime sinit excurrere, & dum in templis vitia verbis castigantur, ille factis domi exercet, &, in piæ exhortationis vicem, vel calicem trahit, vel fritillum & tesseras movet, aut otiosis ambulatiunculis diem imminuit, aut cum canibus agros & silvas pererrat, aut dum concionator in suggestu sudat, ipse languidissimus dormitator, adhuc dū inter plumas volutatur, nec erubescit somniculosus glis, à sole jam pæne meri-

meridiano, in plumeo sepulchro deprehendi. turpe est de Christianis hoc scribere, sed longe turpius Christianos hoc facere. hæc signa non sunt nisi pereuntium: longe aliis noscuntur prædestinati. Factum est autem, ait Lucas, cum turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei &c. Non synagogis aut templo, sed nec civitatis mœnibus hæc audiendi sancta fames coërceri poterat: in camporum amplissimam planitiem sese effundebat. sed nec solitudines horrebant viri fæminæque, modo liceret audire concionatorem eum quem sequebantur quoquo ibat. Nos templis vicini habitamus, & sæpe nec pedem movemus audiendis iis quibus meliores fiamus, nedum ut impransi & incœnati ad solitudines, ad mare properemus, ita fit ut plerunque nihil magis fastidiamus quam divina. hoc ævo sane non desiderantur qui dicant, sed qui audiant: concionatorum satis est, non ita semper auditorum. sexcentas fingimus absentiæ caussas: nec desunt qui audire nolint ideo, ne forte dormientem excitent conscientiam: qui enim se reum novit, etiam se judicem formidat, & tribunal horret propriæ conscientiæ. *Luc. c.5.*

Deflevit Hieremias, vias Sionis lugere, eo quod non sint qui veniant ad solennitatem: non minus viæ ad templa

sæpe nunc lugent, dum in viis ad tabernas plauditur. non densæ nimium concursationes fiunt ad auditionem divinæ legis : at si ridiculus histrio novam spectaculi venustatem promittat, si nuptialis pompa per urbē incedat, si nundinalis curiositas alliciat, mox usum pedum recipimus, & quicquid oculorum habemus, adferimus ; concurritur

2.*Par.* insolita stipatione. Dei vero nuncii si

c.36. non ut olim subsannantur, certe parvi penduntur sermones illorum, quod graviter pagina sacra queritur.

Non quidem negandum est, multos esse qui conciones audiant, sed & illud tamen fatendum erit, paucos esse, qui animo desiderent, à concione audita redire emendatiores. Aures habent, manibus carent, audiunt & non faciunt. Non abeunt inde vel tantillo meliores. Sunt qui audiant, ut piæ curiositati non obsistant, alii ut tempus fallant, quidam ne peccent in consuetudinem : isti ut doctiores fiant non ut meliores, hi ut charos oculos, quos alibi minus commode possent, in templis videant; at isti ut videantur, & aliorum in se oculi convertantur : sunt qui dicentis vocula[s] excipiant in risum aut calumniam; sunt etiam qui confabulaturi, aut certe dormituri accedant, aut aures præbituri sed jam onustas. Pauci sunt, & ii demum vere probi auditores, qui animum adferun[t]

runt excipiendis monitis paratiſſimum, nec aliam ob cauſſam veniunt, quam ut recedant ſeipſis meliores : non ſcholæ diſcunt, ſed vitæ; audiunt utraque aure vincti, nec unquam facile audire deſinunt, niſi virtuti jam procliviores. Nemo adeo ferus eſt qui non miteſcere poſſit, ſi modo culturæ patientem aurem accommodet. Et Chriſti oviculæ ab alienis dignoſcendæ, cauma ſeu ſignum in aure geſtant; verbum divinum avide audiunt, & obediunt.

II. Norunt prædeſtinati quam ſollicite monuerit Auguſtinus: Non minus reum eſſe qui verbum Dei negligenter audierit, quam qui corpus Chriſti in terram negligentia ſua cadere permiſerit. Non ergo tam attendendus eſt, qui dicit, quam qui dictat, & dicenda imperat Deus. Ego quid ſum, inquit Auguſtinus, niſi cophinus ſeminatoris ? Ille in me ponere dignatus eſt, quæ vobis ſpargo. nolite attendere ad vilitatem cophini, ſed ad claritatem ſeminis, & poteſtatem ſeminatoris. Chriſtianus ubique invenit quod diſcat, ſemperque proficiat, atque hoc etiam ſuæ prædeſtinationis indicium agnoſcat, ſedere ad pedes Domini, & cum Magdalena audire verbum Dei; neque ob domeſtica miniſteria, nec ob ſororis murmura, non etiam ob amiciſſimorum avocamenta, ab

Hom. 26. in lib 50. hom.

ab ore loquentis pendentem avelli poſſe. Neque vero electionis nota eſt, audire tantum, ſed & meminiſſe, ſed & exequi. quorſum eſt comedere, ſi quod comeſtum, mox indigeſtum revomatur? in Chriſti matre maximæ laudis erat,
Luc.2. quod conſervarit omnia verba hæc, conferens in corde ſuo. In corde meo, ait pſaltes regius, abſcondi eloquia tua, ut
Luc.8. non peccem tibi. Terræ bonæ conferuntur ii, qui in corde bono & optimo audientes, verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Nam uti legere, & non intelligere, ſic audire & audita memoria non cuſtodire, ferme tantundem quod negligere eſt. otio abutitur pictor, qui lymphatis coloribus quidlibet in tabella, magno ſtudio pingit, quod mox ſpongia detergat: ſic turpe Chriſtiano eſt, audire, & mox omnium obliviſci. ſic meminiſſe conetur, ut memoria non ſit ignava, ſed efficax & ſtrenua, quæ fieri
Ioan. 13. urgeat, quod meminit faciendum. Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea. SCIVISSE neminem ad cœlum extulit, ſed FECISSE; facere autem non vult, qui recuſat ſcire facienda. Fons ſciendi puriſſimus, libri divini. Et quamvis ex eodem divinæ ſcripturæ fonte diverſi hauriant, idque ſæpius, nemo tamen unquam poterit totas has opes eruére. Ea eſt hujus opulentiæ natura, ut quo foderis altius, hoc magis exundent divini

vini ſenſus; fons eſt nunquam deficiens. *Serm. 4. de Lazar.*
Quemadmodum vero formica pabulũ
n hiemem æſtate ſibi colligit, ſic Chri-
tianus in tranquillo verbum Dei exci-
pit, ut inde in rebus turbidis paſcatur.
Conſtat, eos qui hac in re contempto-
es, ſic quandoque puniri à Deo, ut &
pſi ſentiant ſe puniri, & videant alii.
Alium ab alio doceri, alterum alteri
ubmitti vult Deus. Sapientiſſimus erat
ex David, præceptorem in plurimis ha-
bebat Spiritum ſanctum, probe ſciebat
dulteria & homicidia eſſe vetita, & ta-
men pœnitentiam prius non egit, quam
e ea differentem Nathanem audiit.
Chriſtus Paulo è nubibus concionatus *Act. 9.*
ſt, & tamen erudiendum illum ad A-
naniam miſit. Cornelio nunciavit An- *Act. 10.*
elus, preces ejus & eleemoſynas Deo
robari, ſed ſimul ei Petrum à quo in-
trueretur, monſtravit. Reginæ Canda- *Act. 8.*
es quæſtori Iſaiam in curru legenti, nõ
ngelus in præceptorem, ſed Philippus
Deo aſſignatus eſt. Moſes, quem jure *Exod. 18.*
iceres Deo à ſecretis fuiſſe, & ſupremũ
ntimumque Numinis conſiliarium egiſ-
, nihilominus à ſocero ſuo tametſi alie-
igena inſtituitur velut puer, nec ſine a-
ri verborum caſtigatione, modum do-
etur gubernandi populi. Chriſtus ip- *Luc. 2.*
, æterna ſapientia, medius docto-
um ſedet, & interrogat. Nullus ho-
ninum ſexus, nullus ordo & ſtatus,
audi-

audiendarum concionum immunis est.

III. At inter doctos, inquis, censeor: nil novi audiam; quæ dicturus est Ecclesiastes, jam ante scio. En humani ingenii eruditam superbiam! & quis eo pervenit ætatis & doctrinæ, ut non plura nesciret quam didicisset? Sed fac, omnium te esse doctissimum, nec doctiorem è concione rediturum: ita quidem intelligentia antecelles omnibus. Sed quid voluntas & memoria? an non movenda illa & inflammanda, monenda ista erit & juvanda? memoriæ facillimum est falli, pronissimum voluntati errare, nisi quotidianis subsidiis dirigantur, illa ut firmetur, hæc ut ab erroribus liberetur. Ergo non utile tantum, sed & necessarium est omnibus, conciones audire; malis, ut corrigantur; bonis, ne corrumpantur; ignaris, ut doceantur; doctis, ut commoneantur, & ut nova discant, aut certe vetera memoria recolant: Audiens sapiens sapientior erit, &, Auris sapientium quærit doctrinam. Herodes multis sceleribus clarus, tam barbarus tamen, aut fatuus non fuit, quin aulicum concionatorem suum *& libenter audiret, & audito eo multa faceret*. In Herode non libentia tantum audiendi fuit, sed & longa quoque patientia. multa enim ex Ioannis concionatoris sui præscriptione facere non

Prov. 1. Prov. 18. Marc. 6.

po

potuisset, nisi concionatorem sæpius, & de multis audiisset, neque per catalogum duntaxat enumerando, vitia regis Ioannes castigasse censendus est, sed rationibus & copiose egisse, ut non tantum indicaret mala, sed & potenter dissuaderet. Non poterant regis adulterium, & tot ejus flagitia, unica Ioannis concione satis elui. singula singulas conciones, imo singula plures exigebāt; mens sceleribus obfirmata, crebro ariete quatienda erat: Et tamen *libenter eum audiebat*. Et quamvis ei Ioannes in os & in faciem objiceret publice: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, idque oratione indubie longa probaret, tamen *libenter eum audiebat*, tantum in Herode fuit audiendi studium, nec destitit Ioannes; cetera omnia Herodis facinora silētio politico nō involvit. clarus testis beatus Lucas: Herodes autem, inquit, tetrarcha cum corriperetur ab illo, de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit. itaque Ioannes in Herodis tyrannidem, in cædes, in tributa tam avare collecta quam prodige in omnem luxum dissipata invehebatur libere, & tamen *libenter eum audiebat*. tanta in Herode fuit concionatoriæ objurgationis patientia, ut non prima illa vehementiore, non secunda, nec tertia, non multis concionibus sequentibus fuerit offensus, *libenter eum audi-* *Luc.* 3.

audiebat. Herodi Ioannes nunquam neque nimis ſæpe, neque nimis prolixe, neque nimis ſimpliciter aut populariter, neque ſevere nimis, aut acerbe viſus eſt concionari, *libenter eum audiebat, & audito eo multa faciebat*, modo facere perſeveraſſet, queri certe non potuit quod fortuna ſibi veritatem invideret. queri-
lib.6. de benefic. c.3. tur id olim Seneca, &, Monſtrabo, inquit, tibi, cujus rei laborent magna faſtigia, quid omnia poſſidentibus deſit, Scilicet ille qui verum dicat. Non vides, quemadmodum illos in præceps agat extincta libertas, dum nemo ex animi ſui ſententia ſuadet diſſuadetque, & unum amicorum omnium officium eſt, una contentio, quis blandiſſime fallat. Non fefellit Herodem Ioannes, tam cãdidi pectoris, tamque aperti oris monitorem ſe præſtitit, ut nil minus poſſe ſit viſus, quam veritatem tacere. regias aures aſſidue vellebat, quibus & flagitium illud identidem occinebat: Non licet tibi, Herodes, non licet tibi. Vbi mihi nunc illi delicatuli & prurientes auribus, qui ſi uno verbulo, etiam ſæpe detorto & perperam intellecto, notatos ſe putent, & concionatorem execrantur, & cathedram. Herode parricida & adultero, neſcio an in hoc non deteriores ſint, qui quamvis vitia, ut ipſe, non fugiant, fugiunt tamen conciones quæ vitiis medelã faciunt, quod non faciebat
Hero-

Herodes. Seductori dat manum qui dare dissimulat præceptori, & stulto discipulum committit, qui se solum pro præceptore agnoscit. quisquis jam adeo sibi sapit, ut neminem docentem audire nisi se dignetur, plus elationis ostendit, quã eruditionis. nec potest in eo virtutis esse amor, in quo cœlestis doctrinæ odium est, aut neglectus. Initium recedendi à Deo, est fastidium audiendi divina, nec Deum diligit, qui pia monita non esurit. Lapis lydius explorat aurum, Euangelium Christi revelat cogitationes hominum.

SYMBOLVM. VII.

Eleemosyna cum benigno affectu.

Vnicuiq; mandauit Deus de proximo suo. Eccli. 17.

SEPTIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM VII.

FRVTEX TABACI. Saluberrimum hoc fruticis genus eſt, ulceribus præſertim & vulneribus curandis illuſtre. grande ulcus corporis eſt, paupertas: grandius animi, peccatum. utrique perſanando mirifice conducit *Eleemoſyna, illa præſertim quæ datur benigno affectu in egenos.* & hæc per Tabaci fruticem repræſentatur. Ab Apoſtolo id diſcimus: Induite vos, inquit, viſcera miſericordiæ ſicut electi Dei. non dantis manum duntaxat, ſed & affectum requirit. Vere beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Divinæ ſcripturæ ſyllogiſmo id firmatur. Qui accipit mutuum, ſervus eſt fœnerantis. ſed ditiſſimus Deus per pauperem accipit mutuum. facilis eſt jam concluſio. alteram ſyllogiſmi partem confirmans Salomō: Fœneratur, inquit, Domino (ſeu, quod idem, Dominus accipit mutuum ab eo) qui miſeretur pauperis. Auguſtini ore Chriſtus ſic ſtipem mendicat: Da mihi ex eo quod dedi tibi, de meo quæro: da & redde; habuiſti me largitorem, fac

Ad Coloſ. 3

Pſ. 40.

Ad Coloſ. 3

Prov. 18.

me debitorem, habeam te fœneratorem: temporalia mihi das, æterna tibi restituam, teipsum tibi reddam, quando te mihi reddidero. Gregor. Nazianz. Orat. de amore pauperum. Fac calamitoso sis Deus, Dei misericordiam imitando, nihil enim tam divinum homo habet, quam de aliis bene mereri: tibi derelictus est pauper, velut Deo. talis in terra Deus Iob fuit; Pater, inquit, eram pauperum, & causam quam nesciebam, diligentissimè investigabam. Oculus fui cæco & pes claudo. Tobias Deo charissimus: Eleemosyna, inquit, ab omni peccato & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna, omnibus facientibus eam.

*Iob.*29 *Tob.*4.

I. Chrysostomus: Melius est, inquit, hanc artem dandi eleemosynam scire, quam esse regem. hæc enim domos ædificat in cælis semper mansuras, hæc docet quomodo Deo possis similis fieri. Magna res est homo, & preciosa, vir misericors. Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi. Ergo beneficentia, ut eodem ore aureo loquar, Deo similes facit. & hæc charitatis mater, Christianæ virtutis propriũ insigne, per quod discipuli Christi noscuntur: hæc nostrorum scelerum est medicina, hæc animę sordes emun-

Hom. 33. & *hom.* 36. *ad pop.* *Prov.* 22. *Chrys. hom.* 6. *in c.* 3. *epist. ad Tit.*

emundat, hæc ſcala quæ in cœlum uſque porrigitur. Chriſtus præcipit: Theſaurizate vobis theſauros in cælo. Audite, ô divites, novam è cœlo artem : novus colligendi theſauri modus eſt, SPARGERE. Erraſtis hactenus ; nam dando diteſcimus, non corradendo & ſervando. Theſauros in orbe illo ſupero ſtruit, qui pauperibus eos in hoc infero diſtribuit. imo nec opus quidem, plenas auro manus in egenos excutere ; date obolos & aſſes, date panis fruſtilla (modo benevolus affectus accedat) & in fœnus recipietis pleniſſima horrea, opulentiſſimum ærarium. Cenſores olim luſtrabant civium ædes, & num ſi quæ tineæ in veſtibus, vermes in carnibus, mures in panibus reperirentur, indagabant. non caſſus hic labor, hodieque forſan invenirentur qui mallent hoc genus animalium paſcere, quam pauperes. Sed jam inventus eſt locus, patetque cunctis ad eum aditus, ubi nulli mures, non tineæ, nulli vermes. Theſaurizate vobis theſauros in cœlo, ubi neque ærugo neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt nec furantur. Manna non corrumpebatur niſi quod in diem alterum ſervabatur ; numi non amittuntur, niſi quos amittere nolumus: tutius ſervari non poteſt, quam quod perit inter manus mendiculorum. Ventres pauperum ampla ſunt horrea, quic-

Matt. 6.

Matt. 6.

quicquid hîc reconditur, incendii fecurum augetur, multiplicata ufura. Si Abfalomus auream cæfariem fuam attondiffet, crines capite, non funes geffiffet: fi fortunatiores rem fuam in pauperum fubfidium acciderent, tot amicos arca clauderent, quot numos; nihil dando hoc agunt, ut periculofiores fint
Eccl. 29. infidiæ, quo plures pecuniæ. Perde pecuniam propter fratrem & amicum tuum, & non abfcondas illam fub lapide in perditionem, fuadet Ecclefiafticus.
Luc. 6. Chriftus: Date & dabitur vobis. Puteus, fi fua non amittat, lutefcit: uberior fluit, & purior, fæpe hauriendo. Cœlo deftinati cum ftipem dant, fi poffent, cor adderent, adeo benigno fenfu in egenos feruntur, idcirco beatos pronunciavit Chriftus mifericordes, non eos folum qui poffent quam plurimum elargiri, fed qui vellent omnium mifereri. Pythagoras olim docuit, fimilia non nifi à fimilibus comprehendi; hoc vitæ mercatu, non nifi fimile fimili paratur, oleum emitur oleo. mifericordiam vis confequi? hamum jace, mifericordiæ opus. At dando aliis, egebo ipfe? Pufilli animi homo, & qui mavis diffidentiæ tuæ credere, quam fyngraphæ Chrifti! quantos avaritia ad incitas redegit? nullos eleemofyna. certat Deus cum liberalitate noftra, nec munificen-
Luc. 6. tia finit fe vinci: Date & dabitur vobis.
Sa-

Sarephtana vidua non tantos fecit sum- 3.*Reg.*
ptus, in ficcum prandiolum Eliæ, quan- 17.
tos lucrata eft. Elifei hofpita plus re- 4.*Reg.*
cepit quam hofpiti fuo contulit. 4.

II. At funt, non è numero prædeftinatorum, qui raro dant, nifi dent maligne. Maligne dant, qui quæ naufeant, quibus carere malunt, quæ vix aut efui funt, aut ufui amplius, pauperibus elargiuntur: fi quid in domo verminofæ carnis, fi quid mucidi panis, fi quid fugientis vini, aut morientis aceti; fi quid putridi, fi quid fœtidi quod vix cani porrigas, mox ad pauperes abit, munifica donatione. Heu Chriftiani, quam fæpe blanda perfuafione, nos fallimus!
hoc non eft oleum, fed (quod Baruch *Baruc.*
exprobrat) olivarum offa offerre. *c.6.*
Deus ad Cain & munera ejus non re- *Gen.*
fpexit, quia viliffima de terræ fructibus *c.4.*
offerebat, qui poterat meliora. Parum *Hom.*
potes? fufficit multum voluiffe. Mul- 32.*in*
tum potes? cave velis parum dare. Si *epift.ad*
re non potes, pauperem fpe bona, & *Heb.*
miti alloquio juva; faltem animo miferere. Spreti non funt Ifraelitæ illi qui fimilam, fetas, aut caprarum pilos obtulerunt; meliora deerant: fed fi aurum habuiffent, & ifta obtuliffent (ait Chryfoftomus) maledicti protinus fuiffent. Quidam non maligne dant, fed oleum mifericordiæ, fordibus luxuriæ

vitiant; tam faciles ad eleemosynam quam in libidinem proni. Anazarbæi Ciliciæ populi, opimam regionis olivitatem, virginum suarum castimoniæ tribuunt, quæ solæ illic plantant oleas, & olivas legunt. Christianis certissimum sit, oleam hanc nostram & Veneris myrtum, inimicissimas esse arbores, nec in eodem plantario jungi posse. ingrata est Deo eleemosyna, quam fœda carnis voluptas comitatur, nec simul placere possunt, manus munifica, & libidinosus animus. Sunt alii, qui quidem hoc carnis luto non merguntur, sed quia videri amant & laudari, oleum suum sterilissimo labore effundunt. Et cur, mi Christiane, scit læva tua, quid
Iob. c.15. dextera tua faciat? Iobus olivæ te comparat florem projicienti. Hæc enim
Greg.l. 12. mor. c.26. arbor, inquit Gregorius, etsi large floreat, si tamen immoderata stringatur nebula, fructum omnem desperari jubet. ita, qui tunc maxime misericors est, cum spectatores habet, vel ut habeat, fructum operis perdit, ex nebula favoris. Hominis prædestinati eleemosyna, unicum observat oculum, sed omnia cernentem; nec laudem expectat, nisi à
Hom. 32. quo & præmium, ab uno solo Deo. Et quamvis aureas habeat alas eleemosyna, Chrysostomo docente, non tamen pavonis instar, admiratores sibi deligit in terra, cum muneratorem habeat in cælo,

cælo, eo ſuis aureis alis ſubvolat, & Chriſto ſe ſiſtit, quē in mendico agnoſcit. Eleemoſyna tam non cupit eſſe nota, ut ſi poſſit, etiam clam domino ſuo latere velit, nam homo vere miſericors, non laborat ut à multis ſciatur quantum dederit, modo ſciat is unus, qui poteſt danti reddere. ideo D. Cyprianus hunc benevolum in egenos animum, ſecuritatis noſtræ ſalutare vocat præſidium, quo Deum debitorem conſtituimus, & Chriſtum judicem demeremur.

III. Supremo fatalis judicii die, de miſericordia rigidum examen erit,& quæſtio. ii quibus cor immite, durum, immiſericors fuit, terribile velut in tabella decretum legent: *Ite maledicti in ignem æternum.* At ii quos jam ab æterno divina deſtinatio Angelorum ſocietati adſcripſit, fidentius loqui poterunt cum judice; licebit illis dicere: Da, quia dedimus: da te, quia tua cauſſa dedimus: miſerti ſumus aliorum, tu noſtri miſerere: fecimus quod juſſiſti, redde quod promiſiſti. non erubeſcet hæc poſtulata judex,& debitorem ſe libenter fatebitur. Cernent electi patulum in Chriſti latere hiansque & roſeum vulnus, inque eo velut gemmis ſcriptum: *Venite benedicti, poſsidete regnum.* impetraſtis quicquid petitis.

Matt. 25.

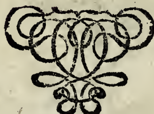
agnosco promissionem meam, laudo misericordiam vestram, quæ jure sistere se præmio potest; accipite præmium quod pretio æstimari non potest. quicquid ulli meorum fecistis, mihi factum est. Vestra me commiseratio cibo potuque sæpius refecit: vestris ego vestibus tegebar, ad vestras ego ædes peregrinus divertebam; vester in me amor, ipsos ad me carceres penetravit; vestra misericordia vixi: *Venite benedicti.* fragmen panis famelico dedistis? En, mensam paratissimam, venite æternum epulaturi. peregrinos tecto non exclusistis? Angelorum cives vos esse jubeo. seminudorum algentibus membris lanam injecistis? adeste, immortalitatis purpura velandi: *Venite benedicti.* O quæ hæc rerum commutatio pro centonibus, pro obolis, pro mensarum miculis, paludamentum gloriæ, thesauros cœli, delicias non finiendas recipere! Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum, & secundum intellectũ peregrinationis ipsius. Hæc, si quam vera, tam essent omnibus persuasa, nemo foret, qui non tam vili vellet cœlum emere. Verissime dixit Augustinus: Si vis mercator esse optimus, da quod non potes retinere, ut recipias quod non poteris amittere; da modicum ut recipias centuplum, da pauperi numum, ut

Eccl. 16.

Cæs. Arela. hom. 13.

ut à Christo impetres regnum, da buccellam ut obtineas peccatorum veniam, da vestem ut merearis gloriæ stolam, da vilia ut consequaris æterna. Quæ autem stultitia, inquit Chrysostomus, illic tua relinquere unde exiturus es, & illuc non præmittere, quo iturus es? Illic ergo tua repone ubi tuam habes patriam.

In Matt. 6.

OCTA-

SYMBOLVM. VIII.

Vilis ſui æſtimatio.

Niſi efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Matth. 18.

OCTAVVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM VIII.

CVPRESSVS. Hæc perpetui viroris & jucundi odoris arbor putredinem in se non admittit, ab aliis etiam, cadarosum fœtorem prohibet; hac non immerito *Vilis sui æstimatio* significatur, quæ latentem superbiæ vermiculum interficit, nec hominem ita corrumpi finit & putrescere, ut sibi placeat. mala certe sanies, placere sibi ipsi. Odi superbos & arceo. clamat David: Non habitabit in medio domus meæ *Psal.* qui facit superbiam. Rarum ajunt esse 110. generosum pharmacum, cui non insit veneni aliquid aut sacchari: nullum certe vitium est, in quo non aliquid superbiæ. percense omnia, & sic esse deprehendes. Initium omnis peccati est *Eccles.* superbia, & qui tenuerit eam, replebi- c.10. tur maledictione, & subvertet eum in finem. Superbia pessimi ingenii fomes, funestis ac multiplicibus vitiis in diversa prorumpit, odii, amorisque & super omnia invidiæ suppliciis obnoxia. Nec alii magis anxii aut perpetui motus sunt, quam hominum non tam quærentium laudem, quam hanc sibi deberi cre-

credentium. Et contemni se facile suspicantur, & hanc aliorum, ut putant, contumaciam, in se acerbissimis curis vindicant. Iam sua vitia nesciunt, jam virtutes aliorum. Sic inflatis & turgentibus, pietas, fides & quicquid in hominibus sacrum, infra famam honorumque cupiditatem jacet. Et ceterorum quidem vitiorum materies sæpe vilissima, plerumque nobilissima est superbiæ, quæ quodvis præclarum facinus, eruditionem omnigenam & virtutem, omnem sanctitatē audet arrodere, prorsus ad instar vermium, qui non nisi optima pyra aut poma perrodunt, non est qui Diaboli mores venustius exprimat superbo. ille Altissimo par esse nitebatur, iste non exequari vult aliis, sed præferri. Sed nusquam non resistit super-
Iac.4. bis Deus, uti miles stans in pinnis mœnium, quotquot ascendunt, romphæa deturbat: quandoque tamen etiam vi nulla superbus à Deo sternitur, perinde ac si regius olitor excrescentes in altum herbulas ludentibus digitis attondeat. Saul humilis in regem evectus, sublimis dejectus est. Sunt qui natura cepas, sunt qui araneas aut feles horreant nativo odio: hæc natura Dei est, su-
Prov. c.16. perbos horrere & execrari: Abominatio Domini est omnis arrogans: Im-
Prov. c.10. mundus est apud Deum omnis qui exaltat cor suum. Sed veluti pestifera lues,

lues, varia corporis parte se prodit, sic superbia non una moratur sede: quorundam occupat oculos, aliorum linguam: horum manus invadit, plurimorum veste se involvit: sunt quorum collari tam pacata sedet & immobilis, ut illam nec centum concionatores loco moveant. Sunt quos sui negligentes, & juratos superbiæ hostes diceres, nisi suas epulas, ædificia sua, liberos suos atque familiam, ipsam supellectilem suam superbire docerent, arcano magisterio. Sic varie superbiam spiramus, subtili prorsus ventulo; quandoque ipse nos dejicimus infra quamlibet vilitatem, rosas & mulsa loquimur, aulæ byssina verba jactamus, omnium genibus advolvimur, ut male super alios efferamur: in alto jam positi, nec superiorem ferimus, nec parem. Quid superbis pulvis & cinis? levi te mors afflatu disperget. quid tibi places Suffene? fœtes hominibus, fœtes Angelis, fœtes Altissimo. terram spiras (ô lutum prisci Adami!) & Luciferi fœtorem spargis. Si tibi non odor tantum cupressi, sed & altitudo placeat; age, ascende, sed præter te solum, neminem despice. hoc grande & præclarum est, in alto non altum sapere; cum extolleris, teipsum deprimere, & (quod prædestinatorum est proprium) meritis cœlum attingere, & opinione sua circa solum repere. Bernardus: Semper, in-

quit,

Hom.4 super, Missus est. quit, divinæ gratiæ familiaris esse solet humilitas. quæ est hæc tam sublimis humilitas, quæ cedere non novit honoribus, insolescere gloria nescit? non est magnum in abjectione esse humilem, magna & rara virtus est, *humilitas honorata*. Auditis hæc reges, & principes, rerum Domini? Auditisne ista vos viri tam docti quam superbi, vos tam fastuosi quam numosi? rara virtus est, *humilitas honorata*. Veræ autem humilitatis hoc est proprium, ut quo quis, cœlo teste, sanctior, eo se judice vilior censeatur. Gen. 18. Abraham Deo commendatissimus, nonne sibi *cinis & pulvis*: Luc. 5. Petrus Ecclesiæ petra, nonne se palam & ex animo professus *hominem peccatorem?* 1. Cor. 1. Paulus, vas electionis & Apostolorum princeps, nonne sibi *abortivum, & indignus vocari Apostolus?* Vere aliud exaltationis principium non est, quam humilitas, & vilissima sui æstimatio.

I. Superbia virtutum omnium ruina, & altissimum hominum & angelorum præcipitium. qualis, ô Deus, inter cœlum & terram facta est olim commutatio! pulcherrimus omnium angelus cœlo præcipitatur, & miserrimus omnium mendiculus, in cœlum ab angelis deportatur. nam unde Lucifer superbus cecidit, eo ulcerosus Lazarus ascendit, quem credibile est sæpius sua ulcera nume-

numeraſſe, quam ſuas virtutes, nec dubium quin cunctis patientior ſit viſus quam ſibi, genuino ſui contemptu. non illepide & vere dixit Sanctorum quiſpiam: Parum valet, qui ſe aliquid valere cenſet; nil penitus valet, qui ſe multum valere autumat. huic aſſentitur Bernardus, &, Omnia, inquit, illi deſunt, qui nihil ſibi deeſſe putat. addi poteſt: cœlo natos non videri, quibus ſua tantum placent, qui alienæ vitæ ſuperbiſſimi cenſores, ſuæ vaniſſimi æſtimatores, tam falluntur circa aliena, quam in propriis cæcutiunt, jucunda lippitudine. Abite, ô vani, cœlum ejuſcemodi pavones non admittit: cœlo prædeſtinati, nullius vitam ita rigide cenſent ac ſuam, nullius mores toties damnant quam ſuos; facile indulgent omnibus, nunquam ſibi; in neminem ſeveriores quam in ſeipſos. miſeri nos! pulvis ſumus & umbra, brevi ad plures abituri, & tamen origines noſtras, & Majorum imagines longa oſtentatione percenſemus, tanquam ſi magis homines ſint, qui plures avos numerant. Homo vanitati ſimilis factus eſt, dies Pſal.
ejus ſicut umbra prætereunt. quoquo 143.
vertamus oculos, lacrimas noſtras cernimus. cœlum tuemur? patriam quidem eminus videmus, ſed in exilio nos eſſe ſentimus. terram deſpicimus? foveam illa nobis minatur, & licet eam

pedibus calcemus, caput tamen noſtrum ſibi ea pollicetur, paulo poſt pro libitu tractandum. Nos ipſos aſpicimus? ô pulchrum & rubicundulum pomum! ſed vermiculus latet. putredo, ſanies, mors penitis viſceribus deliteſcunt. cor ipſum inſpicimus? ô profundam ſpecum, & fœdam! quantum hîc anguium & colubrorum agmen? heu, vitiis ſcatemus, nobis tamen necdum vileſcimus. miſeriis, ſtultitia, peccatis obruti jacemus, & tamen beati, ſapientes, docti videri volumus, ac digito monſtrari. Prædeſtinatos univerſa hæc ad maximam ſui vilitatem compellunt, ita ut quo magis ſe ſuaque conſiderant, tanto magis in dies ſibi ipſis ſordeſcunt. & his ex facili, uti beato Paulo, ſordent omnia, qui ſibi prius ipſis ſordere incipiunt, nec difficulter omnia contemnunt, qui ante omnia ſeipſos. quisquis beatus eſſe vult, diſcat contemni, &, præter Deum, contemnere univerſa.
Hom. 3. in Matth. Norunt prædeſtinati quam vere ſit dictum à Chryſoſtomo: Minimum de ſe ſenſiſſe tam magnum eſt, quam res maximas feciſſe. Norunt clamantis vocem: Qui veſtrum major eſſe voluerit, in regno cœlorum (ſi tamen eo perveniat) minor eſt futurus. Viam humilitatis norunt eſſe confragoſam, & initio nonnihil difficilem, ſed planiorem paullatim & commodiorem; colliculum ſibi

Hieronymus merito deplorat: Multi hu- *Hier.*
militatis umbram, veritatem pauci se- *epist.*
ctantur: pauci, sed hi beati & cœlo præ- *27.*
destinati, qui quo magis seipsos vident,
tanto magis sibiipsis displicent, tanto
pretiosiores Deo, quanto sibi viliores;
qui minus se vident, minus sibi displi-
cent. Multi sciunt multa, seipsos nesci- *S.Gre.*
unt, tanto minores in Dei oculis, quan- *l.35.*
to majores in suis. Magnus & tutus ad *mor.*
Deum adscensus est, propriæ vilitatis *c.5.*
agnitio. Et verissime dixit Cassiodorus:
Descendendo, cœlum ascenditur. *In Ps.6*

SYMBOLVM. IX.

Dilectio inimicorum.

Noli vinci a malo, sed vince in bono malum. ad Rom. 12.

NONVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM IX.

HASTIS PER OLEAGINVM SERTVM CONIVNCTIS repræſentatur *Dilectio inimicorum*. Olivæ ramus, priſcis notiſſimum pacis ſignum fuerat. Plexilis hîc oliva haſtas hoſtiliter concurrentes conciliat, & in amplexum cogit, uti amor inimicos. Serium Chriſti præceptum eſt: Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, ut ſitis filii patris veſtri qui in cœlis eſt. Opus hoc, inquis, arduum eſt & difficile. Sed quo difficilus, hoc Deo gratius & nobis utilius. Multa ſunt genera eleemoſynarum, quæ cum facimus, adjuvamur ut nobis dimittantur peccata, ſed ea nihil eſt majus, quam cum ex corde dimittimus peccata iis qui offenderunt nos. Chriſtus jam in alto pendens, linguam ſolam à flagris & clavis habuit immunem, & hanc in ipſa cruce primo omnium ſolvit, in patrocinium eorum qui ſe manu aut lingua crucifixerunt.

Matth. 5.

Aug. in Enchir.

Disertus & potens suismet hostibus advocatus. Et discipulos in hoc habuit hic in cruce Magister, sed paucissimos. Stephano pro inimicis oranti cœlum panditur, velut si ad nobile hoc specta-
Act.7. culum cœlites omnes sint intenti. Idem sanctissimus protomartyr pro se, stans; pro inimicis utroque genu flexo precatur, & simul patefactum intuetur cœlum, stantemque Iesum à dextris virtutis Dei. Si liceat quærere : Domine quid hoc agis? priusne, præmium & triumphus, quam prælium? nondum os Stephani aperitur, & jam cœli januæ reserantur? nondum vivere desiit hic Levita, & te jam videt? nunquid nemini bene meritorum te finis esse aspectabilem, nisi in supremo tui domicilii recessu? quid ergo est quod Stephano exeat obviam beatitudo, & extra cœli januas procurrat? nondum ex arena hic miles abiit, adhuc in pulvere luctatur, etiamnum orat, & quidem pro suis hostibus. O felix & potens oratio! Sed perpendamus caussam sic accelerantis præmii. Tam grata Deo est injuriarum remissio, & seria deprecatio pro inimicis, ut mitissimus Deus omnem hîc majestatem ponat, amplissimam legis gratiam faciat, nec ad regium solium primum coronare athletam velit, sed præveniat, jubeatque pulcherrimam beatitudinem ad ipsas palatii val-
vas

vas, imo extra domus limina prodire, ut feliciſſimus hic pugil, qui hoſtes infenſiſſimos ac ipſos interfectores ſuos amavit, proque eis & lacrimans & moriens ſupplicavit, præter legem honorificentiſſime ad triumphos evocetur. & hoc eſt æterni regis privilegium, iis qui injuriarum volunt eſſe immemores, conceſſum. adeo non male pati, ſed male facere, eſt malum perpeti. Mitiſſimus David, qui cum urſis & leonibus pugnabat, & vincebat; ille ſic ſtrenuus & nullo timore perterritus, cum hoſtem capitaliſſimum Saulem ſub haſtæ cuſpide non ſemel teneret, parcere tamen maluit quam occidere, illudque veluti armorum ſuorum inſigne cantabat: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis. Fortiſſimus Paulus qui armatorum cuneos, qui mortem, qui inferos ipſos in certamen vocabat, in inimicos adeo clemens erat & benignus, ut diceret: Maledicimur & benedicimus: perſecutionem patimur & ſuſtinemus: blaſphemamur & obſecramus.

Pſ.7.

1.*Cor.* 4.

I. Nobilissimum & generosissimum vindictæ genus est, ignoscere cum possis ulcisci: & longe gloriosius est tacendo vincere inimicum, quam respondendo: Honor est homini qui se separat à contentionibus. Ambrosius: Vindicare se, inquit, non est actus fortitudinis, sed abjectionis, & timiditatis: Vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. nec aliter sentit philosophorũ princeps: Sicut debilis est stomachi, ait, cibum duriorem non posse concoquere, ita hominis pusillanimis est verbum duriusculum non posse sustinere. Nemo luculentius probat se Christianum esse, quam qui amat inimicum. virtuti exercendæ aut sincerissimo amico est opus, aut asperrimo inimico, cui nemo unquam sic nocuit, ut non magis sibi ipsi. Chrysostomus: Vindicta, inquit, in corde posita, nocentior est vipera. neque enim minus malum est, referre injuriam quam inferre. inimicum feris? teipsum letaliter jam læsisti. & hoc est prunas è foco rapere, sed omnium primo sibi manus amburere, dein alios iis perfundere. sic semper prima pars malorum in auctorem suum vertitur, interdum etiam novissima, cum sæpe interim sit illæsus, in quem pernicies parabatur. quisquis alium odit, primum animæ suæ vulnus infligit. Qui non diligit, manet in morte.

Prov. 20. | Lib 1. Offic. c.36. | Aristo. lib.4. Ethic. c.3. | Hom. 41. in Act. Apost. | Lactã. de ira Dei. | 1. Io. 3

At durum eſt, quicquid dicant alii, durum eſt, inimicum amare: Sed erit longe durius inter innumeros inimicos apud inferos ardere. Difficile eum diligere quem vix odio dignum cenſeas: ſed difficilius erit audire ab iride clamantem: *Abite maledicti in ignem æternum.* Nimis arduum eſt, illæſum eum ſinere qui toties læſit: Montem non ſcandet, qui vitat ardua: cœlum fugit, quisquis inimicum odit. Peregrinabundi huc illuc ſæpe currimus, ſubinde deteriores redimus; templorum aras cera cumulamus, nos interim ſaxea pectora gerimus; impetrando Iubilæo ſatagimus, nec tamen vindictam urgere deſinimus. ô mi Chriſtiane, Iubilæum Deus in ædium tuarum veſtibulo tibi ſtatuit, tuum facis vel verbulo. dic: *Ignoſco*, & noxarum omnium veniam impetraſti: Dimitte & dimittetur tibi, *Luc.6.* nam ſi tradideris corpus tuum ita ut *1.Cor.* ardeas, charitatem autem non habue- *13.* ris, etiam erga inimicos, nihil tibi prodeſt. Dives cenſetur, qui multos numerat debitores: inimici in te injurii multa tibi debent, ideo ab illis diteſces ſi velis. Subduc modo ratiunculam, quantum tibi ſit æris tui, quantumque alieni: dives es ſi non reddis iis quibus debes. quot nomina apud Deum contraxiſti? & jam negligentia tua factus es non ſolvendo. quin tu ergo Deum

Deum ad debitores tuos remittis, & tua nomina, quæ nunquam posses, per illos expungis? Dimitte & dimittetur
Eccl. c.28. tibi. Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata solventur. Ingentia tibi debita condonat Deus, si tu aliis parva. notum illud Hieronymi: O formidolosa sententia! Si parva fratribus non dimittimus, magna nobis à Deo non dimittuntur. Veniam quam quis habet inimico, hanc à Deo speret.

II. Ergo saltem tui miserere, ô homo, & ne teipsum oderis, ama inimicum. Vltionis non longa est de-
Rom. 12. lectatio, misericordiæ sempiterna. Noli, obsecro, vinci à malo, sed vince
Prov. 25. in bono malum. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitierit, da ei aquam bibere, prunas enim congregabis super caput ejus, & Dominus reddet tibi. vince in bono malum. De
In c. 12. ad Rom. hac victoria Chrysostomus: In Olympicis, ait, certaminibus Diabolo consecratis lex est, malefaciendo vincere: in stadio Christi, omnino lex est contraria; hîc enim non eum qui percutit, sed qui percutitur, coronari decretum est. Si mansuetudinem exhiberemus, essemus omnibus insuperabiles, nec ulla ad nos injuria perveniret. Ergo, ne dicas: reddam malum.

expe-

expecta Dominum & liberabit te. nec dicas, quomodo fecit mihi, sic faciam ei. Et cur damno tuo nocere cupis alteri? O canis quid lapidem mordes? cum manu age quæ misit lapidem. ô bubo, ô cæce, quid furis in adversarium? dimitte eum ut maledicat: Dominus enim præcepit ei ut malediceret tibi. Ad mortem damnatus carnifici non indignatur, sed judici. & cur, miselle homo, carnificem tu tuum invadis? judicem attende. Deus est, qui talem in te antagonistam immisit, sed bono tuo, plectendis delictis tuis. Iobo Diabolus nec unam quidem oviculam ademisset, nisi Deus id permisisset. Dominus dedit, & Dominus etiam abstulit, non Diabolus. Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper, respondit Pontio Christus. idem prorsus inimico tu tuo responde. Plurimis plus inimici profuere quam amicissimi. tyrannos tolle, non erunt martyres: non sint inimici, tollentur plurimorum præmia. non minus Diocletianus Ecclesiam ampliavit immanitate & gladio, quam Constantinus liberalitate & auro. Euangelicus ille paterfamilias, voluit frumentum & lolium una surgere: Sinite, inquit, utraque crescere, sed usque ad messem. At nos præproperi & in perniciem nostram

Prov. 20. & Prov. 24. *2. Reg. 16.* *Iob. c. 1.* *Ioan. c. 19.* *Matth. 13.*

ſtram feſtinantis ingenii homines, ut primum noxiam herbulam conſpicamur, mox clamamus: Carduos ad ignem, ad flammas lolium, inimicos ad Orcum. Lentius, ô boni, lentius; non ſic licet ante meſſem in agros graſſari. tempore meſſis dicetur meſſoribus: Colligite primum zizania, & alligate ea in faſciculos ad comburendum. Cur ergo vota noſtra damnamus ipſi, tam male feſtinato impetu, quid inimicos ad pœnas raptamus? hoc genus lolii, falcem & ignem non evadet, ſed nondum eſt meſſis. Chriſtus cum ſuos orare, ac ſeptemplicem petitionem divino patri offerre docuiſſet, è ſeptenis his petitionibus non ſine cauſſa ſolam illam de condonandis injuriarum debitis repetiit, explicavit, & quid explicatione hac aliud declaravit, quam, quædam monſtranda eſſe, quædam etiam inculcanda. nec enim unquam nimis dicitur, quod nunquam ſatis diſcitur. Et vel inde divinam legem dilaudans David: Latum, inquit, mandatum tuum nimis. vere latiſſimum, quod notos ignotoſque, tam benefactores quam hoſtes, dignos & indignos, inimicos perinde atque amicos amari præcipit. Nemo torque aurea collo affuſa, tam certo ſe vel divitem, vel doctum, aut nobilem probat, quam certo quis Dei ſe

Matth. 6.

Pſal. 118.

Chryſ. hom. 2. in epiſt. ad Ph.

ſe filium eſſe demonſtrat, qui inimicos amat. Sed quis ita ſemper apud ſe eſt, cum iræ fluctus inſurgunt, qui non peſſimis execrationibus inimicum liberali ore devoveat? At Chriſtiani eſt, imperare iræ & motos ejuſcemodi fluctus componere. Pulchre Auguſtinus: Audiſti, ait, convitium? ventus eſt. Iratus es? fluctus eſt. vento igitur flante, fluctu ſurgente periclitatur navis, periclitatur cor tuum. audito convitio vindicari vis, & ecce vindicando te, feciſti naufragium, & quare hoc? quia dormit in te Chriſtus, oblitus es Chriſtum. nimirum excidit tibi, Chriſtum, cum crucifigeretur, inimicis ſuis non crucem, ſed veniam à patre lacrimis exoraſſe. En ergo Chriſtus in te dormit, qui pro ſuis hoſtibus, non vigilare tantum, ſed & mori te docuit. Excita ergo in te Chriſtum, & dic tibi ipſe: Et qui ſum ego ut ulciſci me velim? forſan prius ego mortem, quam inimicus ultionem meam ſentiet. hinc vero migrantem animam repellet à ſe Chriſtus, qui manſuetudinem docuit non furorem; ſubmiſſionis præceptor, non ultionis; charitatis atque veniæ magiſter, non odiorum & vindictæ.

Serm. 3. inter 17. hom.

III. Sed

III. Sed fine oculis, fine auribus eft ultio, furda & cæca fertur, quo eam rapit impetus, ut jure prifcus poëta indignetur:

Plaut. in Pœn. Act. 3. scen. ult.

---Verum ita funt ifti noftri divites
Si quid bene facias, levior pluma eft gratia:
Si quid peccatum eft, plumbeas iras gerunt.

Nempe plumbeo plerique funt obtufoque & jacente animo, qui rebus omnibus, præterquam injuriis indormiunt. qualibet offenfionis aura, gratiam avolare jubent & evanefcere, contumeliam grandi odio, velut appenfo plumbo in pectus altiffime demittunt. Date veniam, Chriftiani, ab ipfis idololatris fuperamur: eorum & teftimonia & exempla nos lapidant, ut fupremo mundi die, nulla nobis futura fit excufatio. Sane Pompejo Magno non magis laudi datum lego, quod tribus ampliffimis triumphis tres orbis terrarum partes complexus fit, quam quod effet, ut Paterculus fcribit, amicitiarum tenax, in offenfis exorabilis, in accipienda fatisfactione facillimus. Auguftus Imperator Cinnam necem fibi machinantem vita donans: O Cinna, inquit, iterum tibi vitam do, prius hofti, nunc infidiatori ac parricidæ, eique confulatum obtulit. Vis exitum? Cinnam habuit perpetuo amiciffimum, &

lib. 2. hift.

& ſolus illi hæres fuit. Phocion innocentiſſimus, & Imperator, jam capite damnatus, cum lictor ei venenatum calicem porrexiſſet, rogatus à cognatis, quidnam ad filium mandaret? Mando, inquit, ut obliviſcatur hujus poculi, quod ab Athenienſibus propinatum nunc epoto. Iulius Cæſar nihil unquam præter injurias oblitus dicitur. At quis noſtrûm hîc videri aut eſſe vult obliviofus? quam firma plerique omnes memoria ſumus, cum injuriarum res agitur? Beneficia pulveri, ſilici vero injurias inſcribimus, manet alta mente repoſtum. Nemo cedit, nec Deo quidem imperante. Iam olim Deus vindictam omnem prohibuit, & ſevere prorſus edixit: *Mea eſt ultio, & ego retribuam in tempore.* Deut. 32.
Nihilominus quotuſquiſque eſt, qui non impie reclamet? *Mea, Domine, eſt ultio, & ego retribuam.* Opponit iterum Deus: *Mihi vindictam: ego retribuam.* Rom. 12.
Obluctatur iterum homo: *Mihi vindictam, Domine, ego retribuam: tu nimis es exorari facilis, ſera nimis tua eſt ultio.* Sic improbiſſimo & pluſquam temerario auſu, Dei munus invadimus; gladium in inimicos noſtros ab ipſo ſtringendum flagitioſe præripimus; pars læſa cum ſimus, judicis ſeveritatem induimus.

Rufin. l.3.n. 77. Pasch. c.10. n.2. Pelagius libell. 16. n.10. Pallud. in append. lausiac. hist. n.13.

IIII. Narrat Rufinus Aquilejensi (& complures alii Græcorum interpretes) & : Ad Sisoium, inquit, religiosissimum senem, injuriam quidam passus se contulit; & contumeliæ genus, ore, ut fit, tragico exponens Obsecro, inquit, permitte mihi Pater ut homo sim, & me vindicem. At senex multis apud eum precibus institit ne sic homo esse vellet, ut diabolus fieret. Nimirum Deo id curæ futurum, Deo vindictam omnem permitteret; sat fortem esse hunc ultorem; injuriarum reum divinas manus non evasurum. At ille: Mihi certum est, inquit, hoc ei non condonare, nec desistam dum par pari reddidero. Cui senex: Quæso te inquit, homo sis, sed Christianus, & quid ratio dictet, non quid impetus velit, attende. Et vero ratio, inquit iste, hoc suadet, ut ei non parcatur, qui nec ipse pepercit aliis. Contra Sisoius: Sed hoc tuum non est, inquit, aut velle, aut facere. Ius gladii in hac causa penes solum

Ps.93. Deum est. Deus ultionum Dominus, Deus ultionum libere egit: nobis hæc agendi libertas negata est. Et nosti, credo, quid Christus non consilii sed præcepti dederit: inimicis non tantum veniam, sed & preces, amorem, beneficia deberi. Pater, inquit iste, animus meus commotum mare est, nec quie-

quieturum dum me vindicaro. Quandoquidem ergo, inquit Sifoius, obfirmasti animum, saltem non præcipita; obsecro prius oremus. Ambo simul submiserunt genua, & vocem præivit senex, in hæc verba: Deus, tuum nobis auxilium jam non est necessarium, nec ut pro nobis sollicitus sis, rogamus: nos ipsi omnia curabimus; nostra est ultio, & nos retribuemus, jamque in eo sumus ut inimicos nostros *Psal.* ponamus scabellum pedum nostrorum. 109.
Adeo perculerunt hominis animũ hæc verba, ut mox toto corpore ad senis genua provolutus, humentibus oculis promiserit, illatam injuriam nec verbulo à se vindicandam. Hoc Iùsti justorum præceptum est; hæc germana filiorum Dei nota, non gravate dare veniam offendenti, insuper etiam offensam beneficio redimere. Vide- *1.The.* te, inquit Paulus, ne quis malum pro 5.
malo, alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini invicem & in omnes, nulli malum pro malo redden- *Rom.* tes. Hæc Paulus; sed hæc Christus 12.
apertius etiam longeque severius injungit: Vobis, inquit, dico qui au- *Luc.6.* ditis, diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos: benedicite maledicentibus vobis. Et prout vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis qui

vos diligunt, quæ vobis eſt gratia nam & peccatores diligentes ſe diligunt. Et ſi benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quæ vobis eſt gratia? ſi quidem & peccatores hoc faciunt: Veruntamen diligite inimicos veſtros, & erit merces veſtra multa, & eritis filii Altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos. Hæc quidem juſte imperas, & liberaliter promittis, ſed, ô bone Domine, quam multi ſunt qui te non audiunt, nec lex tua apud illos tanti eſt, ut finem ponant odiis; fatentur nolle ſe in iſtam ignoſcendi facilitatem effeminari; nil ſibi fore jucundius quam præſenti & pari moneta factam injuriam perſolvere: atque ſi
3. Reg. 3. optio illis, quæ Salomoni, fieret poſtulandi quod vellent, non ſapientiam peterent, ſed vindictam. Horum nemo non clamaret: Da mihi Domine inimicorum meorum animas; cetera relinquam tibi. Hic germanus vindictæ ſpiritus eſt, Dei legem non curare, Dei minas parvi ducere, injuriam non tantum non perferre ſed reddere, totam bilem ad unum verbulum evomere, furentis ex dolore animi impulſum ſequi, votis omnibus inimicum perdere.
Lib. de patient. c. 8. 9. 10. 11 Hæc ulciſcendi libido, inquit Tertullianus, negotium curat, aut gloriæ, aut malitiæ: ſed gloria ubique vana eſt, & malitia Domino odioſa,

hoc

hoc quidem loco maxime, quia malum duplicat quod femel factum eft. Quid enim refert inter provocantem & provocatum, nifi quod ille prior in maleficio deprehenditur, ifte pofterior, uterque læfi Domini reus eft. Dominus monet: Verberanti te in faciem, etiam alteram genam obverte. Fatigetur aliena improbitas patientia tua: plus improbum illum cædis fuftinendo, ab eo enim vapulabit cujus gratia fuftines. Et quem honorem litabimus Domino, fi nobis arbitrium defenfionis arrogaverimus? Sequefter patientiæ eft Deus, fi injuriam depofueris penes eum, ultor eft: fi damnum, reftitutor eft: fi dolorem, medicus eft: fi mortem, refufcitator eft.

V. Sed objicias: Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam, vexatus toties? Ita, mi Chriftiane, tu nunquam repones, etfi centies, etfi millies vexatus. Si vis effe Dei filius, tuo patri hanc cauffam committe: tu file & patere. Nocentes peribunt qui *Baruc.* te vexaverunt, & qui gratulati funt in *c.4.* tua ruina, punientur. Qui injuriam *Coloff.* fecit, recipiet id quod inique geffit. *c.3.* Sed inquis: Injuriam condono, non oblittero; non oblivifcor. Itane? hæc tua liberalitas eft? nec tu aliam apud Deum quære. Homo homini, inquit *Eccl.*

Ecclesiasticus, reservat iram, & à Deo quærit medelam? in hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur? Ipse, dum caro sit, reservat iram, & propitiationem petit à Deo? quis exorabit pro delictis illius? Clementiæ vanissimus fucus est, nolle ulcisci, nec tamen oblivisci velle: si quid donas, ex integro dona, aut cœlum despera. No-
Matt. sti, quid minetur Christus: Sic &
18. pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo DE CORDIBVS VESTRIS. Sed dicas: Ego quidem non difficilis forem ignoscendo: at publicum mihi munus commissum est, impune nemo injuriam mihi fecerit, honorem meum eo defensum. Obsecro, Christiani, non argutemur in tam serio salutis negotio: auferte hæc picta vocularum ludibria. Munus publicum gerebat & Stephanus, nullum tamen lapidem in hostes regerebat; neque honorem suum ita defendebat, quin sincerissimo pectore clamaret: *Domine Iesu ne statuas illis hoc peccatum.* IESVS crucifixus, non qua hominis tantum, sed qua Dei filius, supplices lacrimas pro hostibus ad patrem mittebat: *Pater dimitte illis.* Tantæ majestatis non est ullus mortalium, ut turpe sibi putet, injurias præsertim
Levit. proprias ex toto ignoscere. Non quæras
cap. 19 ultio-

ultionem, nec memor eris injuriæ civium tuorum. Sed nulla, inquis, offensionis caussa illi nebuloni à me data est. Si causam dedisses, injuria non esset quam tolerares; parilis utrinque foret læsio. Quid de caussa disputas? quid Ioseph fratribus nocuit, cum somnium suum narravit? & tamen injuriam omnem jam Ægypti prorex generoso silentio concoxit. Sed non est, inquis, levicula injuria quæ illata mihi est. Quid jam injuriæ gravitatem exaggeras? nec præmium erit eximium, si dimissa offensio sit levis. Virtute nunquam magnus eris, nisi magnis injuriis exercearis. Hieronymum audi: Deus faber est: inimici lima sunt & mallei, quibus nos ille expurgat sanctosque sculpit. Sed nunquid cum Paulo jam lapidatus, aut cum Christo flagellatus, & in Crucem sublatus es? Sed nobilis sum ego, vilis ille homuncio est, & terræ filius. O testa Samia! de eodem luto es, de quo tuus inimicus, aut paullulum meliore. Si vindictæ libido te vincit, non nobilium es filius, sed peccati servus. Ergo potius memento novissimorum & define inimicari. Etsi nō vindicem, inquis, ut tamen vindicare me nolim, eam mihi vim facere non possum. Potes, modo velis, sed quandiu odiis alimentum in animo ministras, quicquid cogitas, merum est ab-

Hier. in c. 5. Matt.

Eccl. c. 28.

abſynthium : urticas, tribulos, ſentes geris in pectore, quibus cruenta conſcientia miſerrime uritur. Ardeo, inquis, vindicta. Niſi mature hunc ignem ſopias & extinguas, cœli januam tibi jam obſeraſti, & magnis paſſibus ad ignes ſtygios tendis, ubi æternum ardeas. Porta cœli injuriarum perpeſſio
Eccl. eſt, at qui vindicari vult, à Domino
28. inveniet vindictam, & peccata illius ſervans ſervabit. At nulla, inquis, quies mihi eſt, non ſomnus, non cibus, aut potus ſapiunt, dum Mardochæum ſedentem video & intactum, dum inimicum talia in me molientem cerno & indemnem. Pulchre, mi homo, in ca-
Cap. put tuum deciperis. Narrat Ezechiel de
32. quibuſdam militibus qui poſuerunt gladios ſuos ſub capitibus ſuis, & deſcenderunt ad infernum cum armis ſuis. En novum cervicalis genus, gladium! tali cervicali ſomnum ſuum fulciunt omnes vindictæ cupidi, qui nullam ſibi quietem niſi à convitiis, à manu, à gladio petunt. Sic primus diaboli diſcipulus (ita Cainum vocat Baſilius) in fratrem jugulatrice manu ibat, ut extincta fratris gloria ſuam ſibi ſtabiliret. Contrarium evenit. Eſau, Saul, Antiochus divinam miſericordiam non ſine lacri-
Hebr. mis implorarunt, non auditi. Eſau non
12. invenit locum pœnitentiæ, quamvis cum lacrimis inquiſiſſet eam. Ita Saul,
ita

ita & Antiochus, ab ara misericordiæ, ad quam confugerant, rejecti, & jure: nec ipsi parcere volebant iis quos inimicos sibi statuerant. Iudicium sine misericordia fiet ei, qui non fecerit misericordiam. *Eccl. 28.* Rex David fædo lapsu peccatum duplicavit, & libidinem sanguine miscuit, quamprimum tamen pœnitentiæ signum edidit, & vix geminas voculas, *Peccavi Domino*, pronunciavit, mox à Nathane audiit: *Dominus peccatum tuum transtulit.* *2. Reg. 12.* Quoties Antiochus peccasse se fassus, non sine grandi ejulatu clementiam Numinis imploravit, templo donaria vovit, emendatissimos mores in reliquam vitam promisit. Sed repulsam tulit. Nec mirum: longe aliter Hebræus ille rex, & aliter Assyrius tyrannus iste, in adversarios se gessit. David nullo regum inferior bellando & vincendo; omnibus tamen longe superior parcendo, ut qui nihil minus sibi voluerit licere, quam ulcisci, benignior vel in hostes suos, quam in suos cives Antiochus, qui non nisi gladios, ignes, sanguinem, ultionem, cædes spirabat.

VI. Ægrotos medici non deserunt, donec videant prostratas vires ad tumbam fatiscere. Est tamen morbi genus, cujus primo intuitu medicus dicat: Sepulchrum aperite; hic homo moritur.

Ita prorſus, licet nullius improbi hominis deſperanda ſit ſalus, dum exhalarit: in hoc tamen ægritudinis genere, cum putrida viſcera felle natant, cum animus odiis & vindictæ cupidine
1. *Ioa.* laborat, aperte Ioannes Apoſtolus
5. pronunciat: Sepulchrum aperite huic miſero; eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis: raro reſipiſcunt qui ſemel obſtinarunt animum
Eccl. in vindictam. Non eſt ſenſus, ubi eſt
c. 21. amaritudo. Sed etſi clament omnes ſapientes, minentur omnes prophetæ, hortentur omnes angeli, ut ſepulta injuriarum memoria, in mutuos amplexus ruamus, adhuc tamen audaciſſime conciliationem omnem averſamur, adhuc talionem poſtulamus. Sapientium denique omnium ſapientiſſimus homo, prophetarum doctor, rex angelorum, auctoritate maxima, poteſtate ſumma venit, non ut ſuadeat hanc unionem, ſed ut præcipiat, non ut conſilium offerat, ſed ut legem figat, & adhuc impudentiſſime refragamur. Audite Chriſtum regem præcipientem, audite reluctantes ſubditos: Stat Chriſtus & patris nomine imperat: *Ego*
Matt. *autem dico vobis, diligite inimicos veſtros.*
5. Stant rebelles ſubditi & clamant: O
Luc. 6. Chriſte, fruſtra hæc dicis, fruſtra imperas. *Vobis dico, vobis Chriſtianis.* Nos ab Ethnicis in hoc ſtamus; non audiris Chriſte.

Christe. *Diligite inimicos vestros.* Vix ullus est qui obtemperet. *Ego autem dico vobis, non resistere malo.* Ignavi dicemur & imbelles. *Orate pro persequentibus & calumniantibus vos.* Rara est hæc oratio & nimis frigida. *Vt sitis filii Patris vestri qui in cœlis est.* Nimis caro venalis est hic titulus. *Benefacite his qui oderunt vos.* Contra naturam, Domine, imperas; manda faciliora. *Dimittite & dimittetur vobis.* Non possumus, ut scias Christe, non possumus, hoc est nolumus iram cohibere, dentes restringere, manum continere; & quis cogitationibus imperet? *Si dimiseritis hominibus peccata eorũ, dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta vestra.* Parati sumus perire, modo simul pereat inimicus.

VII. O Christiani, adeone cœlum odistis, ut sic velis remisque ad inferos properetis? Vbi vestrum illud? Dimitte nobis debita nostra *sicut* & nos dimittimus? aut ergo inimici vobis vestri amandi sunt, aut toties vobis ipsi laqueum injicitis, quoties hoc à Deo postulatis: Scut nos aliis dimittimus, ita tu nobis, ô Deus, dimitte. Sed nos nihil condonamus, omnia vindicatum, omnia imus punitum, odio implacabili. Ergo & tu in nobis nil impunitum relinque. Impiorum est hoc ingenium non prædestinatorum, nam hi

tam

tam graviter lædi non possunt quin clament: Pater dimitte illis, Ne statuas illis hoc peccatum; Ego omnia condono, omnia remitto, nihil ulturus. hæ voces prædestinatorum sunt. Sed priusquam finiam, obsecro vos omnes, qui hæc legitis, nec tamen inimicos diligitis, creditisne hæc vera esse? vera, dicetis, nisi Veritas mentiri & Christus decipere potuerit. Si ergo vera sint ista, uti sunt verissima: quæ tandem impia hęc est contumacia, quæ hæc tam obstinata divinæ legis irrisio, quis iste tã protervus iubentis Dei contemptus? Clamat Christus & præcipit: Ignoscite, dimittite, diligite non amicos tantum, sed & quoscunque inimicos. Adhuc vestra stat pervicacia, adhuc inimicos odistis? nondum ignoscitis, nondum malevolos obtrectatores amatis? nec tanti apud vos Christus? nec tanti est Deus? nec tanti cælum est, & æterna salus? & necdum extorqueri à vobis potest vel unicum, sed serium & ex pectore promptum verbulum: Ignosco, dimitto; condonet Deus, quicquid in me à quocunque peccatum est. Adhuc, saxa statis sine sensu, sine voce, sine motu ullo ad veniam? adhuc ferreus vester animus spirat vindictam? adhuc clamatis: Inimico mala crux, inimico mala omnia? adhuc vociferamini: Inimicis ultio, inimicis mors, inimicis omnes
diræ?

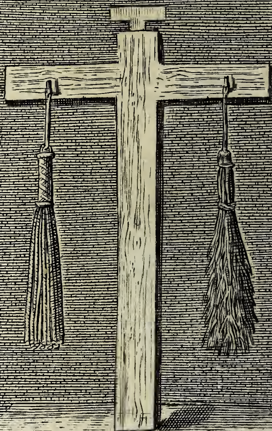
diræ ? Ergo adhuc in inimicum durant odia ? ergo necdum imperantem Christum auditis ? Ite jam, ite vos tales Christiani, quacunque libet via, non errabitis : secure & certo, ad illud quo tenditis, diaboli regnum perventuri. Ite compressis oculis; ad inferos jam quævis semita vos ducet : ad hunc viæ terminum non certius itur quam errando. Et certissimum est effatum istud: Non potest amare Deum, qui non cessat odisse inimicum.

DE

SYMBOLVM. X.

Deteſtatio præteritorum peccatorum.

Veniam tibi cito, et mouebo
candelabrum tuum de loco ſuo,
niſi pœnitentiam egeris. Apoc. 2.

DECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM X.

FLAGELLO ET VIRGIS monſtratur *Deteſtatio præteritorum peccatorum.* Facinus abominabile judicat eſſe Auguſtinus, præteritorum peccatorum meminiſſe, & inde gloriari ac gaudere, cum de illis magnopere dolendum ſit, & contra nitendum; nam, ut idem Auguſtinus vere affirmat: Qui pectus ſuum tundit, nec corrigit, peccata ſolidat non tollit. Lugens David de ſe pronunciat: Peccatum meum contra me eſt ſemper: ideoque Deum tam efflictim rogat: Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis. Beati qui ſic lugent & odio tam generoſo peccata deteſtantur, hoc ipſum dolentes quod non ſatis doleant; ex hoc ipſo triſtes, quod minus quam par ſit triſtentur. Et hæc quæ ſecundum Deum triſtitia eſt, pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. In ſtabilem ſalutem, inquit Apoſtolus, quod attentiſſime conſiderandum. Multi ſalutem per pœnitentiam recuperant, ſed heu non ſtabilem ſalutem. Ideo Chriſtus diſertiſſime monet: Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis,

lib. 5. de lib. arbitr.

Pſ. 50.

2. ad Cor. 7.

Luc. 13.

ibitis, explicate præcipit, non agendam tantum, sed habendam esse pœnitentiam, eamque retinendam. Nec enim ut stati temporis mutuum, quærenda est pœnitentia, non transvolare permittenda, sed certo perseverandi proposito firmanda. Ita D. Thomas
Par.3. quæst. 48. art.8. Aquinas: Vera, inquit, & seria pœnitentia, non tantum à peccatis præteritis expiat, sed etiam præservat à futuris. Non habet pœnitentiam, qui non habet propositum firmissimum non amplius in priores noxas relabendi.

Ioa.5. Marc. 2. I. Christus paralytico, quem sanarat, præcepit lectulum ut tolleret: Et mox sustulit grabatum suum, & ambulabat. Occasiones peccati cavendæ, tollendæ, removendæ sunt, & sic ad honesti rectique metam currendū. Euangelicus prodigus extrema fame tabescens: Surgam, inquit, & ibo ad patrem meum. Nec tantum dixit iturum se, sed ivit. Et surgens venit ad patrem suum. Hîc plerique omnes & manuum & pedum usum, nostra culpa amittimus. Lingua valemus, non opere: ore strenui, languidi manu. Arcum intendimus, nec tamen sagittam emittimus: proponimus facturos, non facimus. Post commissas noxas gemimus, sed ne committamus, oscitanter cavemus. Nimirum vulnus obductum cupimus, & sanguinem non sistimus, peccatis medelã admovemus, & as-

& affectum ad ea, non tollimus. Differendo & procrastinando senescimus. ita dum proponimus & promittimus, abit vita, & inter merum & pigrum *velle*, tota evanescit. Sic demum in longis nos propositis mors deprehendit, ridetque tot annis voluisse facere, fecisse nunquã. Augustinus olim talis, sed non diu talis, mature fecit idque ante senium, quod vidit sibi esse faciendum. Dicebam, inquit, *lib. 8.* apud me intus : ecce modo fiat, modo *Confess.* fiat. Et cum verbo jam ibam in placi- *c. 11.* tum, jam pæne faciebam & non faciebam, nec tamen relabebar in pristina, sed de proximo stabam & respirabam. Retinebant me nugæ nugarum & vanitates vanitatum, antiquæ amicæ meæ, & succutiebant vestem meam carneam & submurmurabant: Dimittisne nos? Dimisit certe & excussit jugum: vitam priorem omnem sic detestatus est, ut aliam viveret.

II. Nos sæpe quidem meliorem vitam incipimus, sed hoc tantum; nec telam hanc pertexímus, in cæptis non modo non pergimus, sed & in antiquam silvam redimus. Sunt, quis dubitet, multorum pii conatus, sanctæ cogitationes, optima consilia, castissima proposita: sed plerique Athenienses sumus, optime decernimus, pessime exequimur, aut certe in exequendo non persistimus. Modos vivendi honestissimos ac plane

salutares nobis præscribimus, sed cuivis mox tædio molestiæque cedimus: sancta proponimus & grandia, sed ubi rebellem carnem, invitantes socios, allicientem Dæmonem sentimus, non inviti manus damus, & ad priores vitæ sordes, nos retrahi non prohibemus, instabili prorsus & nimium brevi pœnitentia. Decrevisti, mi optime Christiane, vitam instituere castiorem, occasiones cavere, oculis in amore ducibus imperare, carnis petulantiam edomare? recte, cœpisti verecunde loqui, paginas impuras aversari? pulchre. Proposuisti bilem substringere, & iræ moderari, omne odium deponere, invidiam omnem animo pellere? optime. Instituisti linguam coërcere, silere cum alii verbis detrahunt, sustinere cum dicteriis lacessunt? omnia præclare, & ad normam veræ pœnitentiæ. Quanto vero præclarius, in hoc vitæ curriculo perseverare? quam multi se heri continuerunt, linguã & libidinẽ represserunt, iram fregerunt, seipsos vicerunt, qui se hodie in priorem vitæ licentiam effundũt, linguæ & libidinis jugum subeunt, iræ habenas solvunt, vitiis ut ante serviunt. Non est vera, quæ non est firma & stabilis pœnitentia: inconstans hæc & desultoria mentis levitas est. O quales gladiatores sumus, qui docte quidem ventilamus, erudite præludimus, sed cum mucrone pugnatorio utendum, cum in gradu standum,

ſtandum, & celeres ictus eludendi ſunt, ignavi recedimus, & vulnera in ſtatu evitanda, in abitu accipimus. O quales curſores nos, qui primo itinere brachia jactamus, pedes incitamus, pæne jam ſudamus: paullo poſt, ante viæ medium hæremus, deficimus, ſuccumbimus. Ah, quoties præclara conamur, inchoamus cum laude, pergimus aliquamdiu ſpe bona, languemus paullatim, cadimus tandem, jacemus in fine. Arbor fruſtra flore ſuo triumphat, & fructus promittit, niſi & proferat. Achitectus fundamenta incaſſum jacit, ſi ea non in parietes & muros excreſcant. Quid navarchum juvat malum erigere, antennas aptare, vela explicare, applicare remiges, ſi littore navim non ſolvat, aut ad littus quam primum redeat? Ita nos cum architectis fundamenta jacimus, & nullū ſurgit ædificium: cum oratoribus crebro exordimur, vix unquam peroramus: ſæpe vela damus cum nautis, ſed ingruente procella, ad littus unde ſolvimus, redimus. Illud nobis in ore continuum: Volo facere, volo me emendare; nihil facimus, nunquam ſerio emendamus. Per Sacramenta rite percepta carceribus quidem evolamus, ſed medio curſu frāgimur, cadimus, jacemus. Et jam nullum amplius extat argumentum promiſſi noſtri quod fecimus, aut divini epuli quod acceſſimus. Ita quam memores injuriarum ſumus, tam obliviosi propoſi-

positorum nostrorum. Prudentissimum animalium censetur homo, at sibi stul-stultissimum videri, ajebat Polybius: Nam ceteræ animantes ubi semel offenderint, cavent; non vulpes ad laqueum, lupus ad foveam, canis ad fustem temere redibunt: solus homo ab ævo in ævum peccat fere in iisdem incautum, obliviosum animal.

Isa. c.47. Hier. c.3. III. Per Isaiam queritur Deus: Non posuisti hæc super cor tuum (ô anima) neque recordata es novissimi tui. Et dixi, cum fecisset hæc omnia; ad me revertere, & non est reversa. Pœnitúdo, inquit Bernardus, sine correctione *Serm. 3. in vig. nativ. Dom.* non proderit. Vnus ædificans & unus destruens, quid prodest eis nisi labor? qui enim baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, nihil proficit lavatio *Eccl. c.34.* ejus. Veræ pœnitentiæ comes est correctio, ut jam coërceas gulam, jugules luxuriam, superbiam deprimas, & facias servire corpus sanctitati, quod iniquitati ante servierat. Hæc nos omnia facturos pollicemur: vix dies abit, sæpe nec hora, & jam pollicitorũ obliti, redimus ad ingenium, & quod Isaias de- *Isa. c.56.* plorat, è salubri luctu male hilarescimus: Venite sumamus vinum & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie, sic & cras, & multo amplius. Simillimi *Exod. 9.* sumus cum Pharaone ingenii: Videns autem Pharao quod cessasset pluvia & grando,

grando, & tonitrua, auxit peccatum. Ita nos post impetratam veniam, sæpissime augemus culpam. Quoties mane oviculæ sumus, leones vesperi, & sub humana fronte tigrides! quoties mane angeli, vesperi vix homines esse deprehendimur: ita larvam aliam ex alia sumimus, & illa nobis sæpe familiarior est, quæ turpior: ita è vasis gloriæ in vasa contumeliæ mutamur, heu crebra nimium vicissitudine. Sicut autem ægrotantes, inquit, Chrysostomus, nisi semper ordinate vixerint, nulla ipsis disciplinæ per tres aut quatuor dies servatæ utilitas: sic & peccantes, nisi semper sobrii sint, nihil proderit ipsis duorum vel trium dierum correctio. Pulli gallinacei jam plumantes, sæpe per domesticum atrium musculas & vermiculos, pabuli sui delicias venantur, interim eos sublimis per aerem milvus curiose numerat. Atque cum jam volans ille fur, cunctabundo motu, eodem pæne loco pendulus circumtuetur, & quærit quorsum in prædam superne sese ruat fulminis vice, de cœlo improvisus adest, & incuriosam ex his avem rostro transfodit, secumque trepidantem sub ungue cibum avehit. At pulli ceteri, metu celeres sub matris alas coëunt, sed non diu latent; mox metum omnem obliti & tegi recusantes, è plumatili latibulo secure provolant, tota area in pastum, ut prius, effusi. Sed adest iterum alatus prædo, & pullū

Hom. 3 ad pop.

alterum ſubito abripit. Diffugiunt iterum pavidi, & notum aſylum, maternas alas repetunt. Sed hic mali metus nunquam eſt diuturnus, & tamdiu luſus iſte utrimque luditur, dum pullis area vacuatur. Non impari luſu nobiſcum mors ludit: hic vicinum nobis, illic cognatum, amicum ibi abripit. ingemiſcimus, & quia propinquum malum non ſine cauſſa credimus, trepidamus etiam, moreſque ſanctiores promittimus. Sed quandiu hæc pia trepidatio, quandiu hi gemitus? it unus aut alter dies, & iterum vermiculos paſſim ſequimur, jamque & lacrimarum & gemituum obliti, ad hilares cachinnos & calices; ad lucella injuſta, ad ejuratas libidines, ad vitiorum noſtrorum circulum redimus, & ad priſtinam vitæ conſuetudinem libere provolamus, tamdiu male ſecuri, dum ultimæ nobis fluant lacrimæ, & mortis ungues jam noſtro hæreant pectore. tunc velle facere, nimis ſerum; feciſſe ſolum juvat; & quod durum erat pati, tunc meminiſſe dulce eſt. Sed hæc neque aliis, neque nobis ipſis ſatis credimus: peccata deteſtamur quidem hodie, cras eadem, ſæpe plura & graviora repetimus. Ludimus cum bono Deo; vix facta deflevimus, mox iterum deflenda facimus, ita catenam nectimus è vitiis. quod deflet Iſaias, & minatur: Væ qui trahitis iniquitatē in funiculis, & quaſi vinculū plauſtri, peccatum. hic mos noſter eſt,

Cap. 5.

peccata

peccata alia atque alia, aliis atque aliis peccatis accumulare, ac plerunque in pejus proficere. & quemadmodum Antiochus Epiphanes bonus puer, sed malus juvenis, & vir pessimus fuit: sic iisdem pæne gradibus & nos abimus in profundum. deletis namque per pœnitentiam & exomologesin culpis, prima forsan hebdomade calemus, altera tepescimus, frigemus tertia. demum omnis bonus spiritus evanescit, & rursum morimur. O lunas, non uno duntaxat mense, nec hebdomade una, sed uno quandoque die crescentes & decrescentes, opulentas & inopes. & quot Euripos in angusto pectore circum gestamus? quoties è bona oliva in oleastrum turpiter degeneramus? heu volubilitatem & inconstantiam, non fortunæ quæ sensim fit pessima, cum esse bona desinit. Impius facit opus instabile. *Prov. c.11.*

Iustorum autem semita quasi lux splendens, procedit & crescit usque ad perfectam diem, peccata prædestinati sic detestantur, ut ea penitus aversentur; non tutum arbitrantur, hunc cum Deo lusum reciprocare, ut peccata commissa defleant hodie, cras iterum deflenda committant. Dei semel offensi nunquam obliviscuntur, nec sine gemitu recordãtur condonatæ offensæ. Hinc amplissimam à Deo gratiam ineunt. Offensum se Deus obliviscitur, si nos offensi cum dolore recordemur. *Prov. c.4.*

SYMBOLVM. XI.

Inclinaui cor meum ad faciendas
juſtificationes tuas in æternum,
propter retributionem. Pſal. 118.

VNDECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM XI.

ANCHORA, eſt *Voluntatis in bonum propenſio*, quæ ſeſe tunc demum exerit, cum quis firmiſſime ſtatuit, nullum unquam gravius peccatum committere, etſi bonorum omnium ipſiuſque vitæ facienda ſit jactura.. Iuravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. *Pſal.* 118.
Quod ſi cor noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. 1. *Io.* 3
Ludovicus Granatenſis : Reprobationis, inquit, ſignum mihi certum videtur, facilitas letaliter peccandi, ſine doloris ſenſu. Nimis eſt malus, qui quod bonum eſt, nec ſerio quidem vult velle : magna pars bonitatis eſt, velle bonum fieri. Cœlo prædeſtinati, ut nil unquam mali velint, id volunt unice, quod vult Deus. Omni hora & momento clamant cum Paulo : Domine quid me *Act.* 9.
vis facere ? Non eſt quidquam quod pro te pati recuſem : nihil mihi nimis acerbum aut arduum, nihil difficile nimis erit aut inexpugnabile: omnia ſuperabo tolerando; pervincam & expugnabo omnia, Deo meo duce & adjutore. Et quicquid viribus non potero, id ardentiſſimis deſideriis conſequar: quo-

cunque me pedes non tulerint, eo cogitationum alæ perducent: & uti solares herbæ ad suum solem, sic ego semper ad tuam, Domine, voluntatem me
Pf.39. vertam. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei, in medio memoriæ, intellectus, & voluntatis meæ
Serm. de qua. dib. illam reposui. Bernardus ad hoc divinæ voluntati præstandum obsequium promptissimus: Pauperculus ego, inquit, non habeo nisi unum minutum, voluntatem meam, & non dabo illam ad voluntatem illius, qui toto se totum me comparavit? Æquum omnino est, ut *voluntas divina* regula sit humanæ vo-
Diff.3. cap.26 luntatis & anchora. Epictetus: Constitui, inquit, & conformavi voluntatem meam divinæ. Vult me febricitare? & ego volo. Aliquid aggredi? volo. Potiri? volo. non potiri? nolo. Mori? volo. Quis jam igitur prohibere me aut cogere præter voluntatem potest, non magis quam ipsum Deum? Turpe, hæc olim à priscis in cæca nocte versantibus visa, à Christianis ad clarissimum solem cæcutientibus non videri. *Fiat voluntas tua*; *tua*, ô mi Deus, *tua voluntas fiat, sicut in cœlo & in terra*. Quare accingimini & estote filii potentes,
I. Machab.3. ut pugnetis adversus nationes (contra insultus vitiorum) sicut autem fuerit voluntas in cœlo, sic fiat.

I. Ho-

I. Horologia urbica, primarium unum sequuntur omnia; cur non & omnium hominum voluntates, velut minuta horologiola, ad illud cœleste magnũ, ad unicam divinam voluntatem dirigantur? Sicut fuerit voluntas in cœlo, sic fiat. Dici non poteſt quam hoc Deo ſit gratum. gratulatus ipſe ſibi Deus velut de re maxima: Inveni, inquit, David filium Ieſſe, virum ſecundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. *Act. 13.* Ergo diu quæſivit Deus, quæritque ejus animi & voluntatis hominem qui id ſolum, in omnibus, ſemperque aut nolit aut velit quod ipſe. Hoc tali reperto homine, gaudium non diſſimulat benigniſſimus pater: Inveni qui faciet omnes voluntates meas. Ideo & ipſe Dei filius omnem ſuam ad patris voluntatem compoſuit: Deſcendi *Ioan. 6* de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me. Ab hac bonæ rectæque voluntatis norma nimis remotus eſt, qui non tantum non ad nutum, ſed nec ad imperium obedit. Sapiens timet & declinat à malo, ſtultus tranſilit & confidit. *Prov. 14.* Hoc eſt comedere, ac tergere os ſuum, & dicere, non ſum operatus malum. *Prov. 30.* Qui hujus animi eſt, oppignerat animam diabolo, & ridet; cœlum perdit, nec damnum ſentit, tanquam inter omnia damna leviſſimum.

11. At contra, cœlo deſtinati ſic animum in bono ſtabiliunt, ut omnem mali ſpeciem, & vel umbram peccati perhorreſcant : non ſinunt id ſibi placere quod Deo diſplicet, in id ſolum tota mente proniſſimi, quod, etſi diſpliceat omnibus, modo uni ſciant placere Deo, hoc cogitant, hoc & loquuntur, nec dubium quin ſæpius eorum voluntas ſic igneſcat, ut præ Epicteto longe religioſius exclament : Deus meus, amor meus! abſit hoc à me, ut quod tu vis, ego nolim; aut quod tu non vis, velim ego, tua voluntas, mea eſt voluntas; imo mea jam amplius mea non eſt, quia tua eſſe cœpit; & ideo tua mihi jam ſequenda eſt, quia mea eſſe cœpit. Idem ego velle debeo, quod tu, & vero etiam, ô Domine, volo. Ægrotare me vis? volo. Pauperem eſſe? volo Domine. Doloribus affligi? hoc volo. Contumeliis & injuriis affici? etiam volo. Contemni atque deſpici? & hoc volo, quantumvis id graviter ſentiam. Vis me deſtitui ſolatiis? volo. Animi anguſtiis premi? volo, etiamſi tu, mi Domine, id me velis ad extremum uſque judicium perpeti. Vis me rebus chariſſimis ſpoliari? difficile eſt quidem amata relinquere, tecum tamen hoc ipſum volo. Etiam mori me vis? inter difficilia omnia, difficillimum hoc eſt, tamen centies mori non recuſo, modo divinis ſanctiſſimæ volun-

voluntatis tuæ brachiis immoriar. Vis me præmature mori? volo, vel reluctante natura. Vis me cœlo adſcribere? volo, ô Domine, volo. Inferno addicere? Ah! bone Ieſu, ut tu tua hoc velles ſententia, factis ego meis volebam & merebar; ſed ut ego hoc nollem, & volebas tu & merebaris tuo ſanguine. Atque ſi fieri poſſet (uti ſane non poteſt) alterutrum iſtorum, aut æquiſſimam tuam voluntatem eſſe irritam, ut ego beatus ſim; aut me damnatum eſſe, ut juſtiſſima tua voluntas ſit rata; proclamo: melius eſt damnari me, & ſervari quod tu vis, ô Deus. Sed ô bonitas, mortem meam, ſcio, non vis, qui filii tui mortem ideo volebas, ut poſſes non velle meam. Per illam ergo filii acerbiſſimam mortem te rogo, ô pater, ab æterna morte me ſerva. En vulnera, en ſanguinem quo tibi pro me litatum eſt: filio nolebas parcere, ut poſſes ſervulo. Ego mancipium tuum. O rex immortalis, ad omnem arbitrii tui motum verſari me patiar: ſuave mihi erit quicquid à voluntate tua evenerit. Paratum cor meum, Deus, *Pſal.* paratum cor meum. Hos amat cœli 107. monarcha famulos qui heriles nutus oculo tam vigilante obſervant, ut Domini voluntas, lex fiat ſervi, qui ſemper explicata fronte dicat: Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis faciat. *Eccl.* Nihil enim melius eſt quam reſpicere *c.23.* in mandatis Domini.

III. Suum illud nobile monitum commendent Græci : Ne quid nimis. Tu ſane, ô Deus, tu mandaſti mandata tua cuſtodiri *nimis*. Servos ſuos vult Deus ad omne præceptum, & ad omnem nutum paratos promptos, qui vel uno etiam die, vel etiam afflictiſſimi, millies tamen corde & ore dicant, *quod Deus vult*. Ita quidquid hi tam bonæ mentis homines volunt, hoc vult Deus; nam illi conſtantiſſime nolunt, quod Deum averſari ſciunt & nolle. Ita hi tales, quicquid deſiderant, impetrant, quandoquidem non aliud unquam deſiderant, quam ut ad unam & unicam Dei voluntatem ſe conforment; ſciunt enim quam vere Hieronymus de obitu Blæſillæ ſcripſerit ad Paulam : Bonus eſt Deus, & omnia quæ bonus facit, bona ſint neceſſe eſt. nec illi bonæ voluntatis homines pro malo habent quicquid à bono Deo eſt. Sani ſunt? gratias referunt conditori. Languent? & in hoc Domini ſui voluntatem agnoſcunt & laudant. Charorum orbitas irrogatur? plangunt quod accidit; ſed quia ſic placere norunt Domino, animo ſuſtinent æquiſſimo. Vnicus rapitur filius? durum quidem, ſed tolerabile; quia ſuſtulit ille qui dedit. Imminet dura pauperies, aut gravior pauperie morbus? contemptus affligit aut contumelia? injuriarum agmen laceſſit? alias ſibi voces elabi non ſinunt quam

Pſal. 118.

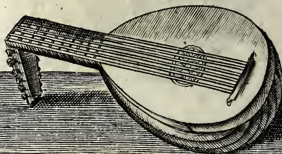
quam iſtas : *Sicut Domino placuit, ita factum eſt , ita; bene factum ; etiam in hoc laudetur Deus.* Benedictus Deus in æternum. Hac bona voluntate, velut anchora, ſtabiles ſupremam expectant horam , & breve putant omne malum, quod finis melior ſubſequetur.

DVO-

SYMBOLVM . XII.

Moderatio affectuum.

Sub te erit appetitus eius, et tu dominaberis illiut. Genes. 4.

DVODECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM XII.

CITHARA, qua exprimitur *Moderatio affectuum*, seu, *victoria tentationum*. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis, libere clamat Paulus. *Ad Galat.* 5. Eleganter Bernardus de Christo nos ad se invitante: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, ac si dicat: qui me desiderat, se despiciat; & qui vult facere voluntatem meam, discat frangere suam. *Serm. de S. Andr.* Quod autem pugnantem fatigat, vincentem coronat. Et hoc est lucrari vitam, quotidie sibi suisque affectibus mori. Vbi affectus vivunt, ibi aut cæca, aut mortua est ratio. Ideo sanctissimus David: Revela oculos meos & considerabo mirabilia de lege tua. *Psal.* 118. Scio Domine in lege tua magna & sublimia secreta contineri, sed ego homo sum, carne pressus, & variis affectibus obnoxius, nec ignoro, quanta sit vis illorum qui mentem meam turbant, & excæcant: tuæ igitur pietatis sit aperire oculos meos, & offusam ab affectibus caliginem dispellere. Vere de affectibus Seneca: Facilius est initia eorum prohibere, quam impetum regere. *Epist.* 85. & 116.

Nam ſicut in præceps dato corpori nullum ſui arbitrium eſt, nec reſiſtere dejectum poteſt, ſed omne conſilium irrevocabilis præcipitatio abſcidit: Ita animus ſi in iram, amorem, alioſve affectus ſe projecerit, non facile reprimet impetum; rapiet illum ad imum vitiorum proclivis natura. Optimum igitur ipſis repugnare ſeminibus, cujuſcunque demum maligniòris affectus. In confinibus arcendus eſt hoſtis, nam ubi portis ſe intulerit, modum à captivis non accipiet. O quanto melior eſt patiens viro forti, & qui dominatur animo ſuo, expugnatore urbium.

Prov. 16.

I. Auguſtinus: Beati pacifici, inquit, in ſeipſis, qui omnes animi motus componunt & rationi ſubjiciunt: beati qui carnis concupiſcentiis edomitis, regnum fiunt Dei, in quo nihil non ordine agitur, in quo mens imperat, non reluctantibus famulis, corporis ſenſibus. Hæc illa pax ab Angelis, naſcente Chriſto, proclamata, ſed ea non niſi per arma & pugnas obtinetur. Cur enim Deus inter bellicos tubæ clangores Moſi legem in manus tradidit? num mitior & ſuavior muſica, religioni Eccleſiaſticæ, quo lex ſpectabat, non fuiſſet convenientior? caſtris tuba quam templis eſt aptior. Et nos, mi Chriſtiane, ad caſtra vocamur, & ad conflictus ab eo, qui legem dedit. legem non ſer-

Lib. 1. *de Serm. Dom. c.* 2.

Exod. 19.

servabit, quisquis contra legis hostes pugnare detrectaverit. Carnem suam nemo vicit blandiendo: suadentem Diabolum, Mundum seu blandientem, seu sævientem sine pugna nemo superavit; resistendum est & luctandum cum omni affectu, quem hostes divinæ legis concitant. qui suis solum noxis irascitur, & affectibus indulget, is malæ arboris ramos amputat, sed salva radice: rami repullulabunt. Ita Chrysostomus Christi verba expendens: Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Non modo, inquit, morbum, sed & morbi radicem evellit Christus. Radix adulterii concupiscentia est impudica. Quare non solum plectit adulterium, sed & concupiscentiam, matrem adulterii. Ita non tantum cædes prohibet, sed & iram ad illas ducem, sed & contumeliosa verba iræ fomenta. Iracundia & amor, duo violentissimi affectus sunt, nec leges admittunt, nisi ferias & severas; blandis præceptiunculis vix emendantur. Ira non aliorum vitiorum more sollicitat animum, sed abducit, imo præcipitat. Et quamvis nemo velit tam graviter ferire hostem, ut manum in vulnere relinquat, seque ab ictu revocare non possit: tale tamen telum est ira, vix retrahitur cum longius excurrere cœperit. Ira non abhorret ab ullo scelere, & si quem sibi destinarit suo fulmi-

ne tangendum, non nisi letali plaga lenitur. Iracundus, velut pyrites lapis, quacunque sui parte cum silice collida-
Prov. tur, ignem vomit. Vir iracundus pro-
29. vocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum proclivior.
Eccl. Ira & furor utraque execrabilia. Et
27. vix ulla pestis humano generi pluris
Iob. 5. stetit. Nam virum stultum interficit iracundia, & parvulum occidit invidia.
Lib. 4. Itaque fratres amantissimi, inquit Au-
de Civ. gustinus, ne, obsecro, tantum malum
c. 6. nobis inducamus; animæ morbum, rationis tenebras, à Deo alienationem, oblivionem familiaritatis, principium bellorum, plenitudinem calamitatum, dæmonem pessimum. Qui quidem tanto magis cavendus est, quo plures quotidie
Epist. invadit. In omnes personas inquit Se-
18. neca, hic exardescit affectus: tam ex amore nascitur, quam ex odio: non minus inter seria quam inter lusus & jocos. Nec interest ex quam magna caussa nascatur, sed in qualem perveniat animum. Sic ignis non refert quam magnus, sed quo incidat. Nam arida scintillam quoque fovent usque in in-
Lib. 2. cendium. Atqui nihil est, ait, tam diffi-
de Ira cile & arduum, quod non humana mens
c. 12. vincat, nullique sunt tam feri & sui juris affectus, ut non disciplina perdomentur. *Quodcunque sibi imperavit animus, obtinuit.* Quantum vero est, effugere maximum malum, Iram, & cum

cum illa rabiem, sævitiam, crudelitatem, furorem, & alios comites ejus affectus?

II. Quod Romanus hic sapiens dixit de ira, idem hoc de notissimis furiis Superbia & Invidia, idem de nequissimis sororibus Luxuria & Gula, deque omni vitiosorum affectuum exercitu dicendum: Quantum est, hæc mala maxima effugere, & ad beatam tranquillitatem, & quandam quasi harmoniam, ac omnium cupiditatum concordiam, animum componere? Beatus ergo ille, qui tanto minorem affectibus libertatem indulget, quanto minus ipse vult servire vitiis: & ut rationi suum stabiliat sceptrum, crucem statuit affectibus. Ad triremes damnati, certas habent, tametsi breves remorum ferias, subinde sua membris est quies: qui affectibus serviunt, quieto nunquam vivunt animo: unus ex alio cogitationum tumultus nascitur: Servietis diis alienis die ac *Hier.* nocte, qui non dabunt vobis requiem. *c.16.* Idcirco Ecclesiasticus: Post concupi- *Eccl.* scentias, inquit, tuas non eas. Equus *c.18.* refractarius fræno coërcendus; deses, calcaribus urgendus. Idem affectibus faciendum, quorum aliquos impellendo, plerosque retinendo melius regas. Nemo magis odisse se potest, quam qui sic perdite se amat, ut in voluptates immodice solutus, nec impetrare sibi, nec

Rom.8 negare quidquam poſſit. Sed ſciant hi, quid eis vaticinetur Apoſtolus: Si, inquit, ſecundum carnem vixeritis, moriemini, ſi ſpriritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Nemo majus obtinet imperiũ, quã qui ipſe ſui eſt Dominus; non eſt miſerior ſervitus quam ſuis ſervire affectibus; nec illuſtrior eſt triumphus, quam parta de ſeipſo victoria. Brevis hîc conflictus, præmium æternum. Affectus ſuos vicit, qui eis ſervire non vult. At ſervit, ait Ambroſius, quicunque metu frangitur, vel delectatione irretitur, vel cupiditatibus ducitur, vel indignatione exaſperatur, vel mœrore dejicitur. Nec ulla ſervitus turpior eſt, inquit Seneca, quam voluntaria, cum alius libidini, alius avaritiæ, alius ſervit ambitioni. Bonus, Auguſtino teſte, etiamſi ſerviat, liber eſt: malus, etiamſi regnet, ſervus eſt; nec unius hominis, ſed quod gravius, tot dominorum quot vitiorum. Cupiditatum vero non magis unum genus ac ratio eſt, quam vultus humani & formarum, quæ, cum ex æquo homines ſimus omnes, maximam habent varietatem, ſic alii aliis rebus afficimur, neque omnes iiſdem æqualiter delectamur. Hic in libidines exæſtuat, ille auro capitur, hunc ſtrangulat invidia, iſte potando ſibi quærit exitium, alius otiando aut ludendo. Nemo ea quam ſibi fingit, perire ſe putat beatitudine, per-

Lib. 2. de Iacob & Vita beata.

Sen. epiſt. 47.

inde

inde atque si minus suffocaretur qui in vino submergitur, quam qui in aquis. Recte diuus Gregorius asserit: Reprobæ menti valde placet quod concupiscit, sed in æterna pœna, quod ei modo est dulce, amarescit. O miser, species te decipit, & concupiscentia subvertit cor tuum, ut aquas fugaces ore decepto appetas. Et quæ hominis beatitudo fit libido? de qua Ambrosius: Febre, inquit, libido flagrantior est, graviusque inflammat, & præcipitat: sed ubi quis resipuerit à furore, tunc conscientiæ visus aperitur, & sui unusquisque facinoris pudendam turpitudinem erubescit. Tunc Deus timetur, & peccator se celare cupit, sed non potest; patet deformitas, nudum enim est Deo omne secretum, & peccator divinum mente conscia judicium formidat. Pecuniæ fames, ad omne scelus egregium calcar, non sedatur lucro, sed incitatur, nec minus animum quæsitis torquet quam quærendis, cumque cetera vitia senescente homine senescant, sola juvenescit avaritia. Odium porro & invidia pertinacissimi morbi, nec qua reliqui affectus facilitate sanabiles, nisi in cunabulis pereant. Gulæ vero qui serviunt, malam certe dominam habent, quæ tanto fit imperiosior, quo fideliorem nacta est servum, & quia cognatam habet Lasciviam Gula, tanto plus ea nocet castimoniæ, quo plus illecebris

Lib 4. in 1. Reg. c.4.
Daniel c.13.

Tob. c.3. nutritur. Quis jam ille, & laudabimus eum, qui cum Tobia glorietur: Mundam servavi animam meam, ab omni concupiscentia: hoc enim est omnes citharæ fides in concordiam componere?

1.Reg. 15. III. Saul Agagum regem carcere damnavit, quem Dei jussu, capite debuisset. Nos quoque non minus turpi clementia in affectus nostros statuimus, & jugulandos non necamus, sed solo mulctamus carcere, cum id potissimum cavemus, non ut extirpentur, sed ne fœde prorumpant foras, licet intus sæviant. Ita dum latenti hosti parcimus, eum in nos ipsos armamus, ut quod principio lapsus fuerat & error, paulatim mos fiat & consuetudo, ex qua demum vitiosissima oriatur necessitas. Ita sensim ab hoste domestico undique oppressi, clamamus: Non possum me hîc vincere: assuetis carere non possum, mori me cogit, qui hanc mihi delectationem eripit. Sic errores nostri in mores abeunt; & quia malignos affectus non in herba opprimimus, sed crescere permittimus, tandem silvam crevisse cernimus, & ingens dumetum, quod nullis pæne viribus amplius convelli possit. Sed neque hîc desperandum, cum etiam consuetudo expugnari queat consuetudine meliori, & tanto futura sit corona pretiosior, quo diffici-

lior

fior pugna : volenti cum bono Deo vincere, certa eſt victoria. Modo Moſes marinos fluctus virga increpet, cetera curabit Deus, & tutus tranſibit Iſrael, & tota mergetur Ægyptus. Amorrhæus & Chananæus noſtris confinibus exterminabuntur, modo diſcamus certare cum hoſtibus, & habere conſuetudinem præliandi. Militia eſt vita hominis ſuper terram. Nemo ſibi ipſi fidat, periculoſiorem etenim inſidiatorem & hoſtem nemo habet, quam ſeipſum, cum quo nullæ ſatis tutæ poſſunt eſſe induciæ : neque ſecurum eſt, prius claudi hoc hominis armamentarium, quam aperiri ſepulchrum. Semper in armis excubet, cui cordi eſt reportanda de tot hoſtibus victoria. Pulchre Cyprianus : Voluptatem, inquit, viciſſe, voluptas eſt maxima; nec ulla major eſt victoria, quam ea quæ à cupiditatibus refertur. Qui enim hoſtem vicit, fortior fuit, ſed altero : qui vero libidinem repreſſit, fortior fuit ſeipſo. Citharœdus tamdiu diſcordes inter ſe chordas ad muſicam legem attemperat, dum in ſymphoniam conſentiant: Prædeſtinatus tamdiu turbatos inter ſe affectus conciliat, dum religioſæ paci non contradicant. Si Platoni credimus, corpus noſtrum cithara eſt, citharœdus eſt animus, cui nunc hæ, nunc illæ fides tentandæ; modo lex oculis, modo linguæ ponenda ; modo aures, modo

Exod. 14.

Iob. 7.

Cyprianus de Bono pudicit.

manus aſtringẽdæ; Nunc luxuriæ, nnuc impatientiæ affectus, ad debitã normã revocandi. Peritus ſane citharœdus fuit
1. Cor. 9. qui dixit: Caſtigo corpus meum & in ſervitutẽ redigo. Prædeſtinati princeps cura eſt, ut quotidie citharam ſuorum affectuum examinet: & jam cum iracundia ſua litigat, nunc invidiam reprehendit, modo ſuam ſomnolentiam extimulat, mox lætitiam refrænat, inde triſtiam mitigat. ſemper his ſuis chordis oberrat, totiesque vel remittit, vel ſeverius intendit, donec in harmoniam conſpirent. Nihil ſuis affectibus indulget prædeſtinatus, nemini minus parcit quam ſibi, deprehenſam in ſe ream cupiditatem, non niſi ad crucem abſolvit. Signum itaque prædeſtinationis eſt & iſtud: Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis ſuis.

SIGNORVM DE PRÆDESTINATIONE ET PRÆDESTINATORVM PAVCITATE CORONIS.

Dictis addat coronidem mellifluus doctor, Bernardus: Novit Dominus, inquit, qui sunt ejus, & solus ipse scit quos elegerit à principio, quis vero scit hominum, si est dignus amore vel odio? quod si, ut certum est, certitudo nobis omnino negatur, nunquid non tanto delectabiliora erunt, si qua forte electionis hujus signa possimus invenire? quam enim requiem habere potest spiritus noster, dum *prædestinationis* suæ nullum adhuc testimonium tenet? Fidelis proinde sermo & omni acceptione dignus, quo salutis testimonia commendantur. Hoc sane verbo & electis consolatio ministratur, & subtrahitur reprobis excusatio. Cognitis siquidem signis vitæ, quisquis hæc negligit, manifeste convincitur, in vano accipere animam suam, & pro nihilo habere terram desiderabilē. Iure nemini nisi sibi ipsi culpam impingat, qui nullum

Serm. 2. de octav. Pasch.

lum in se *prædestinationis* signū deprehendit. Non cæca sortitione, cœlo vel inferis, hos vel illos prædestinavit Deus.
Act. 15. Notum à sæculo est Domino opus suum. Ita ex *pravisis omnium meritis*, vel his præmium, vel supplicium illis decrevit,
Resp. 3 *ad cap. object. Gallic.* ut rectissime dixerit D. Prosper: Non ex eo necessitatem pereundi habuerunt, quia prædestinati non sunt; sed ideo prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria prævaricatione præsciti sunt. Consentit Augustinus: Non
Lib. 1. *ad Simpli.* q 2. odit Deus Esau hominem, sed Esau peccatorem. Nihil enim in homine, Deus aliud odit, nisi peccata. Idem: Solum,
Epist. 105. ait, peccatum viam obstruit ad cœlum. Omnes quidem metam ad unam properamus, sed heu quam diversis semitis & imus, & currimus, & perimus! Arcta via Vitæ; mollis, rosea, & *lata perditionis*: asperitas montium illic, hîc vallium declivia. *Facilis descensus Averni.* Clamat Veritas, monet & adhortatur;
Matt. 7. v. 27. *Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, & MVLTI sunt qui intrant per eam: quam angusta porta & arcta via est quæ ducit ad vitam, & PAVCI sunt qui inveniunt eam!* Idem denuo ingerit:
Luc. 13. v. 23. *Contendite intrare per angustam portam, quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* Vere angusta hæc est semita, qua non nisi uni & sine comite licet
Rom. 2. incedere. Vnusquisque nostrûm pro se

e reddet rationem Deo : unusquisque *Gal.6.*
onus suum portabit : unusquisque pro- *1.Cor.*
priam mercedem accipiet secundum *3.*
suum laborem. Et hoc est quod inge-
miscens Christus : MVLTI *sunt*, inquit, *Matt.*
vocati, PAVCI *vero electi*. Hoc unicum *20.*
verbulum, PAVCI, velut horrendum & *& 22.*
inauditum tonitru, magnam orbis partem è vitiorum veterno excitavit : ex urbibus in antra atque horridas solitudines non paucos expulit, & quot centena Martyrum millia in catastas & equuleos, in rotas atque rogos, in cruces & bestiarum fauces, in armatas tortorum manus egit? vox una erat illorum omnium : Mori nobis facile est, modo demum vivere liceat, inter PAVCOS illos ELECTOS : ludat gladius jugulis nostris, modo PAVCIS illis sed BEATIS annumeremur. Et quis eorum non ausus dicere? Si unus ego vel centum cruces vestire possim, non abnuam : si unus ego possim vel centum cervices securi porrigere, nullam subtraham : centies mori, jocus mihi erit, tormenta pro fomentis habebo, modo ad illam PAVCORVM in paradiso societatem admittar. Hinc illa Ignatii martyris generosissima vox : *Ignis, crux, bestiæ, tota in me tormenta diaboli veniãt, tantum ut Christo fruar*. Hoc idem ore Christi missum tonitru, hæc eadem vocula PAVCI, tot impuræ vitæ homines è viridantibus luxuriæ pratis, in domum luctus & pœniten-

nitentiæ compegit; satius illis visum est inter paucos servari, quam cum plurimis perire, non enim minus perit qui perit in turba. Et hæc salvandorum paucitas, omni ævo proposita nobis in
2. Pet. 2. cautelam. De hac ipsa, justitiæ præco Noë (sic appellatur à Petro Apostolo) centenis annis & amplius concionatus
Gen. 7 est ante diluvium. At omnibus in scelere obstinatis, octo solum animæ ex omni hominum numero, in ligneo illo seu carcere, seu navigio sunt servatæ:& inter hos pauculos, impius Cham erat. Nam uti semper odoriferis proxima spina rosis jungitur, ita rarissima proborum societas est, sine mixtura impro-
Gen. 18. borum. Quod si Deus Sodomæam terram eversurus, vel decem probos reperisset, ad Abrahami preces omnibus aliis pepercisset, sed omnis illa terra nec denarium quidem justorum aluit. Vere tunc sterilissima fuit probitatis annona.
Gen. 19. Igitur Lotho ab Angelis præcipitur: *Festina & salvare*. Ita maximo huic incendio, quo florentissimæ Sodomorum & Gomorrhæorum civitates deflagrarunt, non nisi tres homines sunt subducti: iræ divinæ signa hodieque illic locorum extant. Sed & illud servandorum paucitatem clare prænuntiabat:
Exod. 12. Cum Moses sexcenta millia virorum peditum, absque parvulis & mulieribus, educeret Ægypto, & vulgus promiscuum innumerabile sequeretur, duo tantum

tantum è tanto numero in fertiles illas terras pervenerunt, ceteris omnibus eremus pro capacissimo tumulo fuit; in hoc velut unicum conditorium tot millia mortuorum descenderunt. At vero *Exod. 14.* Ægyptius tyrannus, qui populum è fuga retracturus insecutus est, cum universo exercitu, rubri Oceani fluctibus sepultus est. En, quot millia vivorum in vastissimo hoc sepulchro sint condita? Quis non timebit te, ô rex Gentium! *Hiere. c. 10.* Porro propter adoratum idolum; proclamat Moses: Si quis est Domini, *Exod. 31.* jungatur mihi, & eodem die cæsa sunt viginti tria millia hominum. Magna profecto strages, quam edidit unicus ex auro vitulus. Tanti est coram Deo vel unicum peccatum. Cum Iosue civitatem *Iosue c. 2. & 6.* Hiericho, circumeundo & clamando expugnasset, quicquid & hominum & jumentorum in ea fuit, flamma gladioque periit; urbs ipsa demum quasi unius cadaveris bustum, in altissimo cinere deflagravit, una domus à cæde urbisque incendio servata est immunis. Duce Gedeone Madianitas impugnaturo, *Iud. 7.* è triginta duobus millibus militum, trecenti tantū selecti sunt ad pugnam, rejectis ceteris omnibus. Nullū Deus numerū curat, nisi bonorū: nec via ad inferos longa est; unico itur anhelitu, unico letali crimine rei læsæ Majestatis efficimur, & digni æternis rogis. Ita olim *Iud. 20.* propter unicū libidinosum facinus, qua-

dra-

draginta millia Hebræorū; Benjamitarū
quinquaginta millia & ſexcenti jugula-
1.Reg. ti ſunt. Bethſamitæ arcam Domini cu-
6. rioſius tantum intuiti, quot millium
ſtrage hanc oculorum licentiam lue-
runt? Non minus clare in ſacra Regum
hiſtoria, hæc prædeſtinatorum raritas
2.Reg. oculis ſubjicitur. Abſalomo rebellem
15. exercitum in patrem ducente, pervolat
curſor ad regem David, nunciatque:
Toto corde univerſus Iſraël ſequitur Abſa-
2.Reg. *lom.* Cumque etiam Seba furioſam mul-
c.20. titudinem in ſuum regem concitaſſet,
mox alius ſupervenit rumor: *Separatus
eſt omnis Iſraël à David, ſecutuſque eſt Se-
ba.* Mundum inſpice, & idem nunc pæ-
ne fieri dices. Chriſtus, alter David, viam
nobis ſignat ſuo ſanguine cruentiſque
veſtigiis, opertum ſpinis gerit caput, in-
famem crucis trabem fert humeris, ſan-
guine mixtim lacrimiſque natant mo-
ribundi oculi, & hoc habitu Calvariæ
montem conſcendit, & ut ſequamur,
hortatur. Sed heu, quam raros habet
comites, qui cum ipſo, eo quo poſſunt
modo, velint crucifigi? liceat dicere: To-
tus mundus in maligno poſitus, toto
corde ſequitur non Seba, ſed Satanam:
paucorum iter eſt in montem Golgotha
2.Reg. cum Chriſto. Huc illud quoque perti-
24. net, quod cum David rex elatiore ſpi-
ritu populum cenſeri juſſiſſet, ſeptua-
ginta hominum millia peſte ſunt con-
ſumpta. Et iſta quidem omnia, futuro-
rum

rum umbræ, & velut prologus seu ex- *Mat.7*
ordium fuerunt concionis illius, quam *Luc.*
Christus de paucitate prædestinatorum 13.
erat habiturus. Iudæos jam mihi numera ab Abrahamo usque ad diem mundo ultimam, & illa in Apocalypsi centum quadraginta quatuor millia, vix pars erunt millesima omnium simul numeratorum, ita ut ex omni eorum numero millesimus Iudæus inter prædestinatos non veniat numerandus. Et quod de Hebræorum, idem de omnium aliorum hominum numero, salva proportione, recte astruitur, nam quod Christus prædixit Iudæis & omnibus aliis commune est, nec enim paucos tantum ex Iudæis arcto tramite ad vitam ituros, sed absque discrimine pronunciavit; PAUCI *inveniunt eam*. Huic veritati confirmandæ, Prophetæ plerique
omnes acclamant. Isaias: *Dilatavit in-* *Isa.c.5*
fernus animam suam, & aperuit os suum
absque termino, quia *succensa est velut ignis* *Isa.c.9*
impietas, veprem & spinam vorabit & succendetur in densitate saltus, & convolvetur superbia fumi. Vepres enim & spina erunt *Isa.*
in universa terra. Et ubi quæso libidi- *c.24.*
nis atque luxuriæ vepres non in silvam excrescunt? ubi non surgunt densissimæ spinæ curarum, & sollicitudinum pro
numis, non pro cœlo? Vere *terra infe-* *Exo.*
cta est ab habitatoribus suis, quia trans- *c.24.*
gressi sunt leges, mutaverunt jus, dissipave- *Isa.*
runt fœdus sempiternum. Omnes in viam *c.56.*

suam declinaverunt. Vnusquisque ad novissimum. Hieremias non minus flebili
Hier. c.5. questu hanc proborum paucitatem deflens: *Circuite*, inquit, *vias Hierusalem & aspicite, & considerate, & quærite in plateis ejus, an invenitis virum facientem judicium, & quærentem fidem? æs & ferrum,*
Hier. c.6. *universi corrupti sunt.* Non divites tantum, sed quod mireris, pauperes quoque superbire sciunt & lascivire, jamque etiam paupertas didicit cum vitiis habere amicitiam: universi corrupti sunt, æs & ferrum, argentum & stannum. Et ut mali originem exploraret propheta:
Hier. c.8. *Attendi*, ait, *& auscultavi, nemo quod bonum est loquitur*, (nimis verum nostro hoc ævo) *nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens, quid feci? omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus*
Hier. c.23. *impetu vadens in prælium.* Væ terræ, væ hominibus, *adulteris repleta est terra.* Michæas æque lamentatur hanc virtutis
Mich. 7. orbitatem: *Væ mihi*, ait, *non est botrus ad comedendum: periit sanctus de terra, & rectus in hominibus* non *est.* Davidi hæc consideranti, exundantes lacrimis oculi, ad instar fonticulorum cœperunt
Ps. 13. & 52. fluere: *Deus*, inquit, *de cœlo respexit super filios hominum, ut videat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Consideret quis lacrimabilem hujus ævi statum, variamque morum corruptelam, & cum
regio

regio vate sentiet, dicetque rediisse Noëmi tempora, aut simillima illis, Nam, *sicut erant ante diluvium comedentes & bibentes, & nuptui tradentes, usque ad eum diem quo intravit Noe in arcam, & non cognoverunt donec venit diluvium & tulit omnes.* Matt. 24. Ita & nunc virtus ubique terrarum aut exulat, aut ubi admittitur, non habitationis lege ut inquilina, sed hospitii gratia ut peregrina recipitur, non nimis diu retinenda. At vitium amplissimi juris & dominii, regna sua non amplius numerat; late nimis dominatur. Palliata injustitia, oculatissima invidia res suas audacter hîc agunt; & multo quam audacissime, exosum cœlo vitium, spurcissima luxuria. Sic demum proborum numerus ad paucos redigitur, qui ad improborum myriadas collatus, Biantis dictum confirmat: *Rari boni, pravi plurimi.* Huic accedens Ambrosius: In comporatione, inquit, reproborum, exigua est turba electorum. Nam ubique multitudo peccantium, ubique turba pereuntium. Vere lugent viæ Sion, at rident semitæ Babylon. Thren. c. 1. Profecto, si quis mentis oculos in viam quæ præcipitio ad inferos imminet, intendat, advertet eam tam esse viatoribus frequentem & celebrem, ut alius alium impellat ac trudat gratiosa compressione. Ita cuncti ad gehennæ flammas, velut ad nuptias alternis exemplis properant. Non pronum est

tantum iter ad vitia, sed præceps. Ad virtutem via ducit ardua, sed viatores hîc pauci, & fere ignoti. Præsago lu-
Isa. c.24. ctu commonens Isaias: Hæc erunt, inquit, in medio terræ, in medio populorum, quomodo si paucæ olivæ quæ remanserunt, excutiantur ex olea, & racemi, cum fuerit finita vindemia. Hoc vaticinio, bonorum raritas, racemulis & olivis pauculis, quæ post copiosam olivitatem & vindemiam pauperibus in prædam relinquuntur, improborum vero copia abundanti uvarum & oliva-
Os.c.4 rum segeti conferri potest. Non est enim veritas, inquit Oseas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt, & sanguis sanguinem tetigit. Nimis quam aperte proborum paucitatem Prophetæ deploraverunt.

Post Prophetarum lacrimas, eandem hanc beatorum paucitatem, in lege nova deplorant Apostoli, Ioanne affir-
Epist. 1.c.5. mante: *Mundus totus in maligno positus est.*
Epist. 1.c.4. Petrus quærit: *Si justus vix salvabitur, peccator & impius ubi parebunt?* Paulus
Ad Phil.2 luget: *Omnes quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Christi.* Hoc ipsum sæpius repe-
Matt. 11. tit. Christus ipse: *Regnum cælorum*, in-
Luc.6. quit, *vim patitur, & violenti rapiunt illud.*
Luc.8. Nec interim minari desinit. *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram: Væ vobis qui saturati estis, quia esurietis: Væ vobis*

vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis. Nec auribus tantum quæ audiant, sed & oculis quæ videant, opponit B. Luca narrante, pars boni ſeminis in ſaxa jacitur exiccanda, pars alia in dumos & vepres ſpargitur ſoffocanda; pars etiam in viam abjicitur concúlcanda, quarta pars duntaxat terram bonam ſortitur. Sic è decem leproſis jam curatis, unicus regreſſus agit gratias. Invitati ad lautiſſimam cœnam, cœperunt ſimul omnes excuſare. Mota piſcina è tot morbidis unicus ſanatur. Vnicus Nicodemus inter Hebræos ſenatores, liberius paullo pro Chriſto loquitur. E tot divitibus & avaris Hierichuntinis civibus, è tot ſcilicet onuſtis camelis, unicus Zachæus depoſita gibbi ſarcina (ſic Beda loquitur) hoc eſt opum onere relicto & per anguſtam portam ingreſſus, rem injuſte partam reſtituit. E telonio unicus Matthæus, unica Magdalena è proſtibulo ad vitæ innocentiam narrantur tranſiiſſe. Paulus ante Philippos urbem Macedoniæ, concionatur; auditores multi, factores fere nulli; uni Lydiæ Chriſtiana lex placet. Idem Paulus Athenis in curia de Chriſto diſſerit: auditores non tantum multi, ſed & docti, multi etiam irriſores, qui tamen Paulo crederet, non fuit niſi Dionyſius & Damaris. In celeberrimo ſeptuaginta duorum concilio, vix unus aut alter reperti, qui Chriſti ſanguinem

Luc. 7. Luc. 14. Ioan. 5. Ioan. 7. Lib. 5. c. 77. in Luc. Luc. 19. Act. 16. Act. 17. Luc. 23.

non ſitirent. Sic ante crucem Domini, ſpectatores multi, amatores crucis aut imitatores pauci. Sic & hodie conciones multæ, mutationes morum raræ: tanguntur vitia, non extinguuntur; notari ſe vix ferunt, ne dum eradicari: MVLTI *vocati*, PAVCI electi, eheu PAVCI. Ad
Hom. 19. in Euan. fidem, inquit Gregorius, multi veniunt, ſed ad cœleſte regnum pauci perducuntur. Nimirum in area plus palearum eſt quam tritici, plura ſunt arborum folia quam fructus: multi in vite pampini, paucę uvæ, multæ in roſetis ſpinæ, paucæ roſæ; multi ubique ſilices, paucæ gemmæ; ſic & numerus eorum quos divina providentia ad beatitatem provehet, ad improborum multitudinem collatus, eſt exiguus. Quam vere vaticinatus eſt Hieremias: *Deſolatione deſolata*
Cap. 12. *eſt omnis terra, quia nullus eſt qui recogitet corde.* Qui *corde* ſcilicet, *corde* recogitet: nimis volatiles ſunt cogitationes noſtræ, nec bono honeſtoque affigi ſe diu patiuntur: qua lubet expatiantur. Hinc exiguus gehennæ metus aut nullus, hinc frigidum cœli deſiderium aut inconſtans. In Chriſtianos etiam hæc cadit
Pſal. 105. accuſatio: *Pro nihilo habuerunt terram deſiderabilem.* Quid cœlo deſiderabilius? ſed quia cogitationes noſtræ, raro illuc commeant, hoc etiam beatorum regnum, ut rem ignotam faſtidimus, aut certe frigidiſſime appetimus. Et hinc ſpes & vires creſcunt tartareo giganti Behe-

Behemoth, uti de eo Iob: *Ecce absorbe-* *Iob.*
bit fluvium, & non mirabitur, & habet fi- *c.40.*
duciam quod Iordanis influat in os ejus. Ideo
idem iste patientissimus virorum: *Vere-* *Cap.9*
bar, inquit, *omnia opera mea, sciens quod*
non parceres delinquenti: Omnia dicta
factaque mea, imo & cogitata suspecta
mihi fiunt, dum inexorabilem Dei justi-
tiam cogito. Et hoc est quod notus ille
Hilarion (de quo Hieronymus) in mor- *In vita*
te trepidat, & jam jam tribunali judicis *illius*
Christi sistendus, pavet. Modicus adhuc *c.38.*
calor tepebat in ejus corpore, nec præ-
ter sensum quidquam vivi hominis su-
pererat, & tamen apertis oculis loque-
batur: Egredere, quid times? egrede-
re anima mea, quid dubitas? septuagin-
ta prope annis serviisti Christo, & mor-
tem times? non tam mortem timuit a-
nimus, quã imminens sibi judicium ex-
pavit. Ite nunc mei Christiani, & dum
sanctissimi viri de salute sua trepidant,
vos secure delitiamini, auri argentique
acervos struite; alternis invidiæ morsi-
bus vosmet lacerate, & consumite; ho-
norum venationes & gloriarum aucu-
pia instituite; indulgete genio hilariter:
Cœlum cœli domino, terram autem de-
dit filiis hominum, hîc este cives: sit
sua libertas oculis, sit & cogitationi-
bus, sit omnibus affectibus: excurrant
ii quo volunt: quidquid lubet, licere
vobis credite, nullam corpori volupta-
tem negate, curate ut vobis *hîc* bene sit

& suave: Ambulate in viis cordis vestri,
Eccl. 11. & in intuitu oculorũ vestrorum, *& scitote quod pro omnibus his adducet vos Deus in*
Eccl. ibid. *judicium. Et quamvis annis multis vixerit homo, & in his omnibus lætatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, & dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita.*
2. Pet. 1. Ergo potius *satagite, ut per bona opera, certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Divinæ Prædestinationis signa quæ sint, audistis. 1. Non amici tantum, sed & inimici sunt amandi. 2. Sublevandi pauperes, non argentea tantum manu, sed & pleno misericordiæ affectu. 3. Adversa omnia sic toleranda sunt, ut Dei voluntas, in his etiam laudetur, & patientia continuetur. 4. Fortunæ bona præ cœlo nihili facienda. 5. & 6. Admonitiones autem sive interiores Dei, sive hominum exteriores parum est ei exaudire, qui obedire detrectat. 7. Porro prioris vitæ delicta sic detestanda sunt, ne novis identidem cumulentur. 8. Neque ullus placere se putet Deo, qui sibi nondum displicet. 9. Nec Christum à se amari credat, qui in se Christi præsentiam non amat. 10. Affectibus vitiosis, principio præsertim, fortiter obsistendum, nam hîc esse potest, quisquis volet, Imperator. 11. Sic denique voluntas in bono firmabitur, alioqui semper vacillatura. 12. Sic & mors eo minus erit formidini, quo sæpius fuerit objecta

objecta meditationi:non invitus morietur, qui se moriturum quotidie & serio cogitaverit. Et hæc via est ad illam sine morte vitam. Suam nunc quisque conscientiam interroget, num hæc prædestinationis signa in se observarit, unde sperare possit, se via proborum quæ ad cœlum ducit, non errare. Via peccantium complanata lapidibus, & in fine illorum inferi & tenebræ. Et tamen hac sub initium facili, plana & amœna via, densissimum agmen ita confertim ruit ad interitũ, ut vel oculi testari cupiant, verissime à Christo dictum esse: *Lata porta & spaciosa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Multi, multi.* Complurium scriptis narratur, anachoretæ per extasin visas animas, densæ nivis instar aut pluviæ ad inferos delabi: adeo ut damnati manes (narrat id Lusitanus orator) non immerito quærere possint: nunquid mundus ut antea perseverat? tot enim animæ in hunc locum tormentorum veniunt, ut vix credibile, tot homines in mundo esse posse.

Eccl. c.21. *Philip. Diez tom. 5. con. 2. die B. Virg. ad Ni. S. Ant. 3. par. hist. tit. 24. c. 9. §. 2.*

Sanctus Vincentius Ferrarius Valentinus, è Sancti Dominici familia religiosissimus, & vere igneus ecclesiastes de paucitate prædestinatorum publice pro suggestu disseruit, dictaque confirmavit celebri exemplo. Tanti auctoris verba mutare religioni duximus; ea fideliter adnumerata, hæc sunt: Ante-

Hier. Plat. l. 1. de bono stat. rel. c. 15.

S. Vincent. Domi- nica Sept. ferm. 6. post in- itiū. Sed plures hoc idē narrāt. Quid hac in re sen- tiendū, vide Iacobū Gra- nadum theol. in 1. par- tem D. Thomæ tom. 2. tract. 12. disp. 4. mihi pag. 719. Putat hic au- ctor è Chri- stianis plures salvā- dos: à quo non dissentimus. De quinque millibus annorum alii aliter sentiunt.

quam Christus veniret in hunc mu ndum in humana carne, trāsierumt ultra quinque millia annorum, & totus mundus damnabatur, exceptis paucis de populo Israël, qui ibant ad limbum sanctorum patrum. Item, tempore legis Mosi, cogitate quot infantes mortui sunt absque circumcisione. Sic modo tempore legis Christi, quot moriuntur absque baptismo, & de his nullus salvatur. Itē, quot Iudæi, quot Agareni, quot pagani & infideles. Item, quot mali Christiani, quia fides & baptismus cum bona vita salvat hominem, alias non. Quot Christiani sunt, qui licet habeant fidem, tamen sunt superbi, avari, luxuriosi, & sic de aliis peccatis, &c. Nota hîc de Archidiacono Lugdunensi, qui per quadraginta annos fuit in eremo magna pœnitentia, postquam resignavit sua beneficia, qui post mortem apparuit Episcopo Lugdunensi, qui quæsivit ab eo ut diceret sibi aliquid de alio mundo, qui respondit, quod in die qua ipse obiit, mortui fuerunt in mundo triginta millia, de quibus solum quinque fuerunt salvati, scilicet ipse, & beatus Bernardus, qui etiam illa die obierat, qui statim sine purgatorio ascenderat ad paradisum, & tres descenderant ad purgatorium; alii quidem descenderunt ad infernum. Propterea dicit Christus: Intrate per angustam portam. Angusta

porta

porta paradiſi, Voluntas Dei eſt. Ad iſtam oportet ſe reſtringere, qui paradiſum vult intrare. Lata porta eſt, Voluntas propria. Via ſpatioſa inferni, converſatio mundanalis, bene comedere, bene bibere, luxuriari, delectari, vindicare ſe de injuriis &c. Pauci ſunt electi: Hæc cohortatio beati Vincentii, cui alium addimus Euangelicum oratorem.

Bertoldum memorant è D. Franciſci familia, diſertum ævo ſuo per Germaniam concionatorem, cum pro ſuggeſtu certum quoddam vitium graviſſimis verbis inſectaretur, feminam ejus ſibi conſciam, tantis animi doloribus hauſtam, ut in media circumſtantis populi corona, velut exanimis repente corruerit, mox tamen ad populi preces redierit ad ſe, recenſueritque quæ ad Dei tribunal vidiſſet, illud cumprimis: Adducta illuc ſexaginta millia, vario mortis genere defunctorum, ex omni gente, Chriſtianis Barbariſque, ac tres duntaxat animas ex ingenti hoc numero ad brevius ſupplicium relegatas, ceteras ignibus addictas æternis. O vere MVLTI qui intrant per eam, per latam & ſpatioſam viam perditionis! Hoc ſenſu Chriſti, Ioannes Chryſoſtomus auſus eſt ſcribere & dicere: Multo ſunt plures gehennam ingredientes, ſed majus eſt Dei regnum, licet habeat paucos. Et: Quot

Tom. 3. pag. 522. hom. 24. & tom. 5. pag. 248. hom. 40. in Act. Apoſt. tit. de pœn.

Quot esse putatis in civitate nostra qui salvi fiant? infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen: Non possunt in tot millibus centum inveniri qui salventur: quin & de his dubito. Quanta enim in juvenibus quæso malitia? quantus in senibus torpor? &c. Hæc Chrysostomus, vir prudentissimus & sanctissimus, Ecclesiæ doctor, lumen orbis; idque dixit de Antiochia urbe longe populosissima, idque eo tempore quo primævæ Ecclesiæ spiritus nondum intepuerat. Quis jam miretur, Paulum
Ad adeo sollicitum monere: *Cum metu &*
*Phil.*2. *tremore vestram salutem operamini*; quando Christus ipse tam aperte præmonuit:
Luc. *Contendite intrare per angustam portam.*
*c.*13. Contendite, clamat Veritas, contendite, enitimini, adlaborate, conamini omnibus viribus, ut hanc portam dignis
1. pœnitentiæ fructibus penetretis. Va-
*Cor.*9. cillantibus & ludibundis passibus huc
*Gal.*5. non venitur: vigilantissimo conatu o-
*Col.*3.
*Mat.*3 pus est, & qui velit difficultates quas-
Lib. cumque perfringere. Nisi enim mentis
11. intentio ferveat, ait ex Gregorio Beda,
mor. & vim sibi insigniter homo faciat, faci-
*c.*26. le gradum revocat, haud valens portæ
in nov. angustias pertransire, præ ea quam pati-
exemp. tur effrænium carnis concupiscentiarum effusione: ut prætercam tentationes persecutionesque, quos dæmon & mundus iis movent, qui portam hanc trajicere conantur. Et uti remiges adversus

versus flumen scapham impellentes, omni quo possunt conatu remis incumbunt: sic qui contra tot hostium insultus animam ad cœlum impellunt, toto pectoris annisu virtuti incumbere, impetumque impetu majori vincere necesse est; si nolint, anima perinde ut scapha, vi fluminis in errorem irreparabilem abripietur. *Evigilate itaque justi, & nolite peccare.* Is autem vigilare cen- 1. Cor. 15. sendus est, qui sic semper & ubique vivit, ut unamquamque lucem tanquam ultimam & non redituram consumat: qui in omni cogitatu & facto sic suam observat conscientiam, quasi hodie moriturus. Faciamus ergo dum possumus, quod fecisse vellemus, cum non amplius poterimus. *Quæ seminaverit homo, hæc & metet: quoniam qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam.* Gal. 6.

FINIS.

Approbatio
R. P. Provincialis.

ZOdiacum Christianum locupletatum, *quem P. Hieremias Drexelius, Societatis nostræ presbyter, de duodecim Prædestinationis signis conscripsit, aliquot ejusdem Societatis Theologis censum probatumque;* Ego Christophorus Grenzing, *Societatis* Iesu *per superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, facta mihi potestate, ab admodum R. P. N. Generali,* Mutio Vitellesco, *in lucem dari permitto: fidemque mea manu facio, & more Societatis consigno. Monachii I I I. Idus Septembres, Anno M. D C. X X I.*

Christophorus Grenzing.

2686-563

